

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських (практичних) занять
для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

*Обговорено та рекомендовано
на засіданні кафедри
публічного та приватного права
Протокол № 8 від 20 червня 2024 р.*

Чернігів 2024

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. Методичні вказівки до семінарських (практичних) занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти / Укл.: Апанасенко К. І. – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. – 58 с.

Укладач:

АПАНАСЕНКО КАТЕРИНА ІВАНІВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, доктор юридичних наук, доцент

Відповідальний за випуск:

ЛИТВИНЕНКО ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА, завідувачка кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензент:

СЕЛЕЦЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ, декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	6
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Правові засади державного регулювання господарської діяльності»	6
1.2 Структура навчальної дисципліни.....	11
1.3 Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни	12
2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	14
Семінарське заняття 1-2: Порядок створення та припинення суб'єктів господарювання. Ліцензування господарської діяльності.....	14
Семінарське заняття 3. Правове регулювання дозвільних відносин у сфері господарської діяльності в Україні	23
Семінарське заняття 4. Правове регулювання державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: загальні положення	29
Семінарське заняття 5. Правове регулювання державного фінансового контролю	38
Семінарське заняття 6. Правові основи стандартизації й підтвердження відповідності	44
Семінарське заняття 7. Державна підтримка підприємництва.....	49
3 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ	56

ПЕРЕДМОВА

Економічна система країни функціонує стабільно завдяки низці чинників, серед яких можна виокремити і роль державного впливу на поведінку суб'єктів цієї системи, значення державного регулювання учасників відносин економічного обігу. Втілювати у життя відповідні норми господарського законодавства й контролювати правомірність застосування норм у сфері державного регулювання господарської діяльності мають фахівці в галузях економічних і юридичних знань. Тому правники, які працюють у різних сферах економіки, на державній і муніципальній службі, мають володіти знаннями про правові засади взаємодії між державними (муніципальними) інституціями та суб'єктами господарювання. Сприятим цьому покликаний курс «Правові засади державного регулювання господарської діяльності», який пропонується студентам-магістрам освітньої програми «Адміністративна та цивільна юстиція».

Мета навчальної дисципліни «Правові засади державного регулювання підприємницької діяльності» – формування у студентів цілісного уявлення про систему нормативно-правового регулювання організаційно-господарських відносин в Україні, системи знань про засади взаємовідносин між господарюючими суб'єктами й органами державної влади і місцевого самоврядування у сфері господарювання, про права та обов'язки суб'єктів господарювання у цих правовідносинах, а також напрацювання практичних навичок вирішення ситуацій, що виникають у процесі легалізації та здійснення господарської діяльності, її припинення за участю органів державної влади і місцевого самоврядування.

Методичні вказівки спрямовані на вирішення таких основних завдань:

1) ознайомлення студентів із системою організаційно-господарських правовідносин та правовими засадами їх регулювання, юридичним статусом суб'єктів цих правовідносин, способами реалізації прав і захисту інтересів суб'єктів господарювання від незаконних дій (бездіяльності) органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері господарювання;

2) формування у студентів системи знань про організаційно-господарські повноваження органів державної влади і місцевого самоврядування, межі цих повноважень та порядок їх реалізації;

3) набуття студентами навичок складання окремих видів юридичної документації, що застосовується в процесі реалізації прав та обов'язків суб'єктів господарювання в організаційно-господарських відносинах.

Опанування спецкурсу досягається насамперед через регулярне відвідування лекцій, вивчення теоретичних питань, які виносяться на обговорення на семінарські (практичні) заняття, та виконання запропонованих у цій методичній розробці практичних завдань. Також цьому сприяє вивчення питань, винесених на самостійне опрацювання, і виконання індивідуальних завдань, особливо моніторинг/ огляд судової практики.

Завдання для семінарських (практичних) занять та робота на заняттях мають на меті здобуття ЗВО навичок практичного застосування норм

господарського права, присвячених державному регулюванню господарської діяльності, та навичок приймати обґрунтовані рішення, розгорнуто їх мотивувати, а також застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності. Також важливими є навички вирішення прикладних задач, що постають у роботі юриста, який веде правову роботу на підприємстві чи в органі публічної влади, у адвоката, зокрема, мова йде про вміння складати юридичні документи. У цьому зв'язку частина практичних завдань, запропонованих студентам, має на меті тренувати такі вміння.

По кожній темі в методичних вказівках наведено перелік основних теоретичних питань для обговорення, сформульовані задачі й інші практичні завдання, запропоновано теми для написання рефератів та оглядів матеріалів судової практики, рекомендована необхідна для роботи література, включаючи законодавчі акти та огляди судової практики Верховного Суду. Також у методичних вказівках викладено перелік контрольних питань для перевірки знань студентів з дисципліни.

Вимоги для всіх видів індивідуальної роботи (реферати тощо) викладені в Методичних вказівках до самостійної роботи та виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи з дисципліни.

При підготовці до семінарських занять здобувачам вищої освіти доцільно користуватися такими загальнодоступними професійними базами даних, як:

- Єдиний державний реєстр судових рішень (www.reyestr.court.gov.ua);
- База правових позицій Верховного Суду (<https://lpd.court.gov.ua/?key=0sicsyf9jx1p&page=1>);
- Офіційний сайт ВС (<https://supreme.court.gov.ua/>);
- Матеріали конференцій, презентації, інфографіки Верховного Суду (<https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/>);
- Система «Прецедент» (<https://precedent.ua/>);
- Система Pravosud (<https://pravosud.com.ua/>);
- Система ZakonOnline (<https://zakononline.com.ua/>);
- Опендатабот (<https://opendatabot.ua/>);
- Центр дослідження судової практики (<https://www.facebook.com/cdoslidzenna/>);
- Офіційні сайти судових установ;
- Пошуково-аналітичний портал “Суд на долоні” (<https://conp.com.ua/>);
- Офіційний telegram-канал ВС (t.me/supremecourtua);
- сайт Вищої школи адвокатури (<https://www.hsa.org.ua/>);
- сайт Національної школи суддів України (<http://nsj.gov.ua/ua/science/prints/890/>);
- тематичні фейсбук-групи («Судова практика», «Позиції вищих судів України» тощо).

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Правові засади державного регулювання господарської діяльності»

Змістовий модуль 1. Загальні положення про організаційно-господарські правовідносини. Правове регулювання легалізації господарської діяльності

Тема 1. Організаційно-господарські правовідносини. Цілі й рівні державного регулювання економіки

Категорія правового господарського порядку: поняття, основні наукові підходи. Категорія „управління господарською діяльністю”. Поняття організації господарської діяльності. Співвідношення понять управління господарською діяльністю і державного регулювання господарської діяльності. Основні положення теорії економічного аналізу права.

Держава і органи місцевого самоврядування як учасники господарських правовідносин: специфіка правового положення. Цілі, сфери (об’єкти), принципи державного регулювання економіки. Засади внутрішньої і зовнішньої політики в економічній сфері. Правове підґрунтя сучасної економічної політики держави. Правові основи державної регуляторної політики. Обмеження господарської діяльності: поняття і види, трактування в світлі практики ЄСПЛ.

Пряме і непряме державне регулювання господарської діяльності. Суть і класифікація методів державного регулювання економіки. Економічні методи державного регулювання господарської діяльності: прогнозування, планування, програмування, матеріальне стимулювання і господарсько-правова відповідальність, фінансування, кредитування. Адміністративні методи державного регулювання господарської діяльності (державна реєстрація суб’єктів господарської діяльності, деяких видів господарських договорів, ліцензування, встановлення податкових ставок тощо). Основні засоби державного регулювання господарської діяльності (ліцензування; сертифікація та стандартизація; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання податкових, інвестиційних та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій).

Державне регулювання господарської діяльності і права людини. Керівні принципи ОЕСР з відповідального ведення бізнесу (ОЕСР, 1976 рік).

Саморегулювання господарської діяльності: поняття, правове регулювання в Україні.

Організаційно-господарські правовідносини як основний вид господарських правовідносин, в яких беруть участь держава і органи місцевого самоврядування. Склад організаційно-господарських правовідносин. Об’єкти і предмети організаційно-господарських правовідносин та їх класифікація.

Поняття й особливості змісту організаційно-господарських правовідносин. Основні ознаки і групи суб'єктів організаційно-господарських повноважень. Саморегулювальні організації як суб'єкти організаційно-господарських повноважень.

Класифікація організаційно-господарських правовідносин (за характером розподілу прав та обов'язків між суб'єктами правовідносин, за інтегрованим критерієм, у залежності від функціональних видів господарської діяльності та галузей економіки, за підставами виникнення, зміни й припинення, за генетичним та функціональним зв'язком, за структурою юридичного змісту).

Поняття господарської системи. Складові економічної системи України. Регіональні народногосподарські комплекси (територіальні господарські системи). Державний і регіональний рівень управління економікою, їх функції. Повноваження органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій у сфері управління господарською діяльністю в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Інститут бізнес-омбудсмена в Україні.

Тема 2. Порядок створення та припинення суб'єктів господарювання. Ліцензування господарської діяльності

Поняття легалізації господарської діяльності. Етапи створення суб'єктів господарювання. Визнання недійсними рішень загальних/ установчих зборів учасників (акціонерів, членів) юридичної особи про створення юридичної особи.

Поняття установчих документів суб'єктів господарювання та інших учасників господарських відносин, їх види (засновницький договір, статут, положення, установчий акт, рішення засновників). Вимоги до установчих документів суб'єкта господарювання (склад, зміст, форма установчих документів, випадки погодження установчих документів з Антимонопольним комітетом України). Особливі риси засновницького договору.

Порядок державної (у т.ч. електронної) реєстрації підприємців.

Правові засади та порядок постановки суб'єктів господарювання на облік в органах державної податкової служби, Пенсійного фонду України, державної статистики. Особливі порядки державної реєстрації у спеціальних реєстрах суб'єктів господарювання окремих груп (банків, страховиків, страхових посередників, професійних учасників фондового ринку тощо).

Підстави добровільного і примусового припинення діяльності суб'єкта господарювання. Основні етапи реорганізації суб'єктів господарювання та порядок державної реєстрації реорганізації залежно від виду реорганізації (поділ, виділ, приєднання, злиття, перетворення). Підстави ліквідації суб'єкта господарювання та порядок державної реєстрації ліквідації.

Зняття суб'єкта господарювання з обліку в органах державної податкової служби, Пенсійного фонду України, державної статистики.

Поняття, призначення і правовий режим функціонування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Порядок отримання відомостей з Єдиного державного реєстру

юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Порядок функціонування порталу електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців.

Правовий статус відокремлених структурних підрозділів суб'єктів господарювання.

Загальні засади ліцензування господарської діяльності. Критерії віднесення окремих видів господарської діяльності до числа ліцензованих. Види господарської діяльності, які ліцензуються у спеціальному порядку. Підстави і порядок анулювання ліцензії суб'єкта господарювання. Порядок державного контролю за дотриманням ліцензійних умов.

Відповідальність за здійснення господарської діяльності з порушеннями у сфері легалізації господарської діяльності: адміністративна, господарсько-правова (штраф, вилучення прибутку, ліквідація господарської організації, анулювання ліцензії), кримінальна.

Тема 3. Правове регулювання дозвільних відносин у сфері господарської діяльності в Україні

Поняття і види адміністративних послуг. Порядок надання адміністративних електронних послуг.

Правова природа дозволу на здійснення господарських операцій (дій зі здійснення видів господарської діяльності). Поняття й особливості дозвільних правовідносин у сфері господарювання, їх відмінність від інших правовідносин, у регулюванні яких використовується правовий засіб дозволу. Джерела правового регулювання дозвільних відносин у сфері господарської діяльності.

Основні принципи дозвільної системи у сфері господарювання (декларативний принцип, принцип організаційної єдності, принцип мовчазної згоди, принцип наявності законодавчої підстави видачі документів дозвільного характеру).

Порядок повідомлення адміністратора або дозвільного органу про відповідність матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства. Форма декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства. Перелік дій щодо провадження господарської діяльності, які не можуть провадитись на підставі подання декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства.

Зміст принципу організаційної єдності дозвільної системи. Поняття центру надання адміністративних послуг, режим його роботи, вимоги до приміщення. Вимоги до адміністратора, його повноваження. Завдання дозвільних органів та адміністратора. Інформування суб'єктів господарювання про процедури видачі дозвільних документів.

Загальний порядок і строки видачі дозвільних документів. Основні підстави й порядок відмови у видачі та анулювання дозвільних документів.

Контроль за дотриманням вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру. Відповідальність у сфері видачі дозвільних документів (цивільна, адміністративна, господарсько-правова).

Порядок видачі окремих видів дозвільних документів. Дозвільні повноваження органів державного пожежного нагляду. Отримання дозволів від органів нагляду за охороною праці, підстави відмови у видачі й анулювання цих дозволів. Дія декларативного принципу у сфері державного пожежного нагляду та нагляду за охороною праці. Державний нагляд за додержанням умов дозволу органами нагляду за охороною праці.

Змістовий модуль 2. Правові основи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності

Тема 4. Правове регулювання державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: загальні положення

Форми контролю за здійсненням господарської діяльності (державний, самоврядний, громадський). Поняття державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Співвідношення між поняттями нагляду і контролю у сфері господарювання. Види і сфери державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Суб'єкти державного контролю за господарською діяльністю.

Загальні засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Види заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Порядок, строки проведення планових і позапланових заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Основні правові позиції Верховного Суду щодо загальних правил проведення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Правова база здійснення державного пожежного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Система органів державного пожежного нагляду (контролю), їхні повноваження. Порядок проведення перевірок органами державного пожежного нагляду (контролю).

Правове регулювання державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення та контролю щодо охорони праці та промислової безпеки у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки. Правовий статус Державної служби України з питань праці.

Правовідносини між суб'єктами господарювання і правоохоронними органами.

Тема 5. Правове регулювання державного фінансового контролю

Поняття, об'єкти, предмет, суб'єкти фінансового контролю. Види, форми і методи фінансового контролю.

Поняття та організація податкового обліку в Україні. Правові засади здійснення заходів державного нагляду (контролю) за додержання податкового законодавства. Функції, права та обов'язки органів державної податкової служби в процесі здійснення заходів державного нагляду (контролю). Види перевірок стану додержання податкового законодавства. Правові підстави планових і позапланових перевірок органів державної податкової служби.

Порядок проведення виїзних перевірок органами державної податкової служби. Підстави і порядок вилучення документів органами державної податкової служби. Оформлення результатів перевірок. Підстави й порядок адміністративного арешту майна платника податків.

Особливості контролю фінансової діяльності державного сектору економіки. Правова база здійснення фінансового контролю органами Державної аудиторської служби України. Правове положення органів Державної аудиторської служби. Об'єкти і предмети контролю органів Державної аудиторської служби. Порядок планування, організації і проведення перевірок і ревізій органами Державної аудиторської служби.

Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності Пенсійним фондом України.

Повноваження Національного банку України, Державної служби фінансового моніторингу України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у сфері фінансового контролю.

Змістовий модуль 3. Технічне регулювання у сфері господарювання. Державна підтримка підприємництва

Тема 6. Правові основи стандартизації й підтвердження відповідності

Технічне регулювання як форма регулюючого впливу держави на господарську діяльність. Поняття та основні тенденції розвитку системи технічного регулювання на міжнародному рівні. Міжнародна та європейська стандартизація. Правові засади забезпечення якості продукції в ЄС.

Правова база технічного регулювання у сфері господарювання в Україні. Класифікація нормативно-правових актів у сфері технічного регулювання за предметною ознакою, юридичною силою та іншими критеріями.

Поняття стандартизації. Види стандартизації. Об'єкти стандартизації. Види нормативних документів зі стандартизації. Поняття і види стандартів. Поняття кодексу усталеної практики (зводу правил) і технічних умов. Суб'єкти стандартизації. Функції центрального органу виконавчої влади з питань стандартизації. Порядок розроблення і прийняття стандартів. Порядок застосування стандартів. Особливості чинності стандартів, у тому числі державних стандартів. Поняття, мета та порядок розробки технічних регламентів.

Нормативно-правові акти у сфері підтвердження відповідності. Поняття, об'єкти й суб'єкти підтвердження відповідності. Поняття оцінки відповідності. Види процедур оцінки відповідності. Загальний порядок декларування відповідності. Поняття сертифікації. Порядок здійснення сертифікації продукції. Поняття і порядок застосування Національного знака відповідності.

Державний ринковий нагляд нехарчової продукції: поняття, заходи, система органів нагляду. Порядок проведення перевірок з питань безпечності продукції.

Система заходів по забезпеченню безпеки та якості харчової продукції. Державний контроль за харчовими продуктами та/або іншими об'єктами санітарних заходів.

Господарсько-правова відповідальність за правопорушення у сфері забезпечення якості та безпечності продукції.

Тема 7. Державна підтримка підприємництва

Поняття й ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання. Загальні положення про державну підтримку підприємців в Україні. Законодавче забезпечення відносин з державної підтримки підприємництва.

Державна підтримка (субсидування) економіки за нормами СОТ. Основні положення про субсидування підприємців за правом Європейського Союзу.

Класифікація заходів державної допомоги підприємництву в Україні. Характеристика основних форм державної допомоги суб'єктам господарювання. Податкові пільги як різновид державної допомоги суб'єктам підприємництва.

Державна підтримка галузі сільського господарства. Фінансова підтримка суб'єктів господарювання у сфері зайнятості населення. Проблеми державної підтримки інвестиційної діяльності в Україні. Проблеми державної підтримки малого підприємництва за чинним законодавством України. Державна підтримка розвитку цифрової економіки в Україні.

1.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/ заочної форми навчання			
		Всього	У тому числі		
			Лек.	Сем.	Самост. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні положення про організаційно-господарські правовідносини. Правове регулювання легалізації господарської діяльності					
1	Організаційно-господарські правовідносини. Цілі й рівні державного регулювання економіки	12/ 13,5	2/ 0,5	-	10/ 13
2	Порядок створення та припинення суб'єктів господарювання. Ліцензування господарської діяльності	18/ 16,5	3/ 1,5	4/ 2	11/ 13
	<i>За кредитом 1</i>	30	5/ 2	4/ 2	21/ 26
3	Правове регулювання дозвільних відносин у сфері господарської діяльності в Україні	30	3/ 2	2/ 2	25/ 26
	<i>За кредитом 2</i>	30	3/ 2	2/ 2	25/ 26
Разом за змістовим модулем 1		60	8/ 4	6/ 4	46/ 52

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. Правові основи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності					
4	Правове регулювання державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: загальні положення	15/ 15	2/ 2	2/ 1	11/ 12
5	Правове регулювання державного фінансового контролю	15/ 15	2/ 2	2/ 1	11/ 12
	<i>За кредитом 3</i>	30	4/ 4	4/ 2	22/ 24
Разом за змістовим модулем 2		30	4/ 4	4/ 2	22/ 24
Змістовий модуль 3. Технічне регулювання у сфері господарювання. Державна підтримка підприємництва					
6	Правові основи стандартизації й підтвердження відповідності	15/ 16	2/ 2	2/ 2	11/ 12
7	Державна підтримка підприємництва	15/ 14	2	2/ 2	11/ 12
	<i>За кредитом 4</i>	30	4/ 2	4/ 4	22/ 24
Разом за змістовим модулем 3		30	4/ 2	4/ 4	22/ 24
Усього годин за дисципліну		120	16/ 10	14/ 10	90/ 100

1.3 Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Поточний контроль проводиться шляхом опитування студентів під час лекцій, семінарських занять та консультацій, перевірки підготовлених студентами рефератів, доповідей і оглядів матеріалів судової практики, матеріалів із вирішеними задачами та іншими практичними завданнями, під час виконання контрольної роботи.

Повна відповідь на семінарському занятті на теоретичне питання, активні відповіді на практичні завдання, виконані правильно, під час одного семінарського заняття оцінюються в 5 балів. Якщо студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, його робота на семінарському занятті оцінюється в 3 бали. Оцінка 4 бали виставляється у випадку, коли ЗВО, крім викладу значної частини теоретичного матеріалу, розв'язує практичні завдання, допускаючи при цьому помилки, або правильно вирішує практичні завдання, однак розкриває лише основи теоретичного матеріалу.

Реферати, доповіді, підбірки матеріалів судової практики, виконані на належному рівні, оцінюються залежно від якості роботи, до 2 балів. За систематично виконуваними задачами й завдання протягом модуля виставляється максимальна оцінка 2, 3 або 4 бали.

Студенти можуть отримати підвищені бали за виконання окремих різновидів індивідуальної роботи, таких як написання й презентація тез доповідей на науковому заході, підготовка статті.

Семестровий контроль проводиться під час заліково-екзаменаційних сесій у формі екзамену.

Якщо ЗВО виконав усі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. У випадку, якщо студент хоче підвищити оцінку, отриману за балами, набраними протягом семестру, він за власним бажанням може складати екзамен з трьома теоретичними питаннями. У цьому випадку остаточна семестрова оцінка виставляється за сумою балів: за результатами екзамену та поточного і проміжного контролів.

З дисципліни ЗВО може набрати до 60 % підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, і до 40 % підсумкової оцінки – на екзамені.

Умовою допуску до екзамену є виконання всіх обов'язкових видів навчальної роботи, передбачених силабусом.

Результати виконання екзаменаційних завдань оцінюються за бальною системою відповідно до рівня виконаних завдань. Підсумкова оцінка з дисципліни складається з кількості балів за виконання всіх видів робіт, що виконувались протягом семестру, та кількості балів, отриманих на екзамені.

У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених силабусом навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю, не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у встановленому порядку.

Здобувач вищої освіти, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного та проміжного контролю, має право на його відпрацювання в двотижневий термін після повернення до навчання.

Перездача пропущеної без поважних причин проміжної контрольної роботи або з метою підвищення кількості набраних балів упродовж семестру не дозволяється.

2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1-2: Порядок створення та припинення суб'єктів господарювання. Ліцензування господарської діяльності

Теоретичні питання для обговорення:

1. Поняття легалізації господарської діяльності. Етапи створення суб'єктів господарювання.
2. Установчі документи суб'єктів господарювання.
3. Поняття, призначення та порядок державної реєстрації суб'єктів господарювання.
4. Постанова на облік суб'єктів господарювання.
5. Підстави й порядок ліквідації та реорганізації господарських організацій.
6. Державна реєстрація припинення господарських організацій і припинення господарської діяльності фізичної особи-підприємця.
7. Правовий режим функціонування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.
8. Ліцензування господарської діяльності: загальні правила.
9. Контроль і нагляд у сфері ліцензування господарської діяльності.
10. Відповідальність за здійснення господарської діяльності з порушеннями у сфері легалізації господарської діяльності.

Практичні завдання:

1. Підготувати проєкт рішення засновника (засновників) про створення:
а) товариства з обмеженою відповідальністю; б) державного комерційного підприємства.
2. Підготувати проєкт рішення засновника (засновників) про ліквідацію приватного підприємства.
3. Заповнити заяву про державну реєстрацію юридичної особи.
4. Оберіть будь-який вид господарської діяльності й запропонуйте найкращу організаційно-правову форму суб'єкта господарювання для її здійснення та порядок створення такого суб'єкта. Визначте перелік документів для заснування цього суб'єкта господарювання, у т.ч. для його державної реєстрації.
5. Для здійснення яких видів господарської діяльності необхідно отримати ліцензію: а) надання перукарських послуг; б) надання послуг перевезення пасажирів автомобільним транспортом; в) видобування корисних копалин місцевого значення; г) надання послуг у галузі реклами; д) виробництво молочної продукції; е) виробництво літаків; є) надання страхових послуг; ж) здійснення торговельної діяльності продукцією харчової промисловості?

Чи передбачені законодавством обмеження щодо організаційно-правової форми суб'єктів господарювання, які здійснюють перелічені види господарської діяльності?

6. В якій черговості задовольняються вимоги кредиторів в процедурах ліквідації та реорганізації суб'єктів господарювання?

7. Які документи передаються ліквідаційною комісією на довгострокове зберігання до архівної установи?

Задача 1. 10 грудня 2023 р. загальні збори учасників Товариства з обмеженою відповідальністю «Віртуоз» прийняли рішення про ліквідацію товариства. На цих же загальних зборах було створено ліквідаційну комісію. Директора товариства до складу ліквідаційної комісії включено не було. Заборгованість товариства перед третіми особами на момент прийняття рішення про ліквідацію становила 150 000 грн. Активи товариства становили 120 000 грн.

Ліквідаційною комісією було реалізовано майно товариства, частково задоволено вимоги кредиторів і складено остаточний ліквідаційний баланс.

Який орган має право прийняти рішення про ліквідацію товариства з обмеженою відповідальністю? Як формується ліквідаційна комісія товариства з обмеженою відповідальністю? Який орган управляє ТОВ «Віртуоз» з моменту формування ліквідаційної комісії?

Яких помилок припустилася ліквідаційна комісія? Дайте правову оцінку описаної ситуації.

Задача 2. Міністерство оборони України звернулося до адміністративного суду з позовом про зобов'язання управління державної реєстрації Херсонської міської ради виключити з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань відомості про військову частину шляхом внесення запису до Реєстру про скасування запису №110000000003 "Включення відомостей про юридичну особу" та інших дій/ записів щодо військової частини. Причиною звернення з позовом стала необхідність збереження в таємниці відомостей про діяльність військової частини. Попередньо Міноборони України зверталось до управління державної реєстрації з цього приводу і отримало відмову. У позові не наводилась інформація про порушення державним реєстратором законодавства під час здійснення реєстрації.

При розгляді справи суд установив, що документи для державної реєстрації військової частини до державного реєстратора надала особа, безпосередньо уповноважена керівником військової частини, а не засновником – Міністерством оборони України. Вона ж підписала реєстраційну картку про включення відомостей про юридичну особу до Реєстру.

Надайте правову оцінку діям державного реєстратора. Чи зобов'язаний він з'ясувати питання необхідності збереження в таємниці відомостей про військову частину і вживати певні дії у цьому зв'язку? Чи передбачена Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців

та громадських формувань» така дія, як скасування державної реєстрації запису про державну реєстрацію юридичної особи?

Задача 3. У березні 2024 р. Товариство з обмеженою відповідальністю «Альпако» звернулося до окружного адміністративного суду з позовом до державного реєстратора апарату виконавчого комітету міської ради Сердюк Л.Г. (треті особи: гр. Свириденко О.П., ТОВ «Ополь»), в якому просило визнати протиправним та скасувати запис № 1000000122299 від 10 квітня 2021р. в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про зміну керівника ТОВ «Ополь».

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що гр. Свириденко О.П. подав державному реєстратору реєстраційну картку та копію протоколу зборів учасників ТОВ «Ополь» від 3 квітня 2021 р., на підставі яких державний реєстратор Сердюк Л.Г. внесла запис № 1000000122299 від 4 квітня 2021 р. в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про зміну керівника ТОВ «Ополь». Водночас рішенням господарського суду вказаний протокол було визнано недійсним з моменту підписання, рішення суду набрало законної сили в лютому 2022 року. ТОВ «Альпако» є одним із співзасновників ТОВ «Ополь».

Чи підлягає задоволенню позов? Чи зобов'язаний державний реєстратор під час проведення державної реєстрації перевіряти в певний спосіб чинність протоколів зборів учасників, які надаються йому для проведення реєстраційних дій? Чи має право ТОВ «Альпако» подавати позов в описаній ситуації?

Тестові завдання

1. Якщо державному реєстратору подано документи щодо створення юридичної особи, назва якої ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬШТЮ “ДДДД”, державний реєстратор:

- а) здійснює державну реєстрацію юридичної особи;
- б) залишає документи без розгляду;
- в) відмовляє у здійсненні державної реєстрації юридичної особи.

2. Якщо державному реєстратору подано документи щодо створення юридичної особи, повна назва якої Товариство з обмеженою відповідальністю «Дельта», державний реєстратор:

- а) здійснює державну реєстрацію юридичної особи;
- б) залишає документи без розгляду;
- в) відмовляє у здійсненні державної реєстрації юридичної особи.

3. Якщо державному реєстратору подано документи щодо створення юридичної особи, назва якої АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМАНДИТНОГО ТИПУ «ДЕЛЬТА», державний реєстратор:

- а) здійснює державну реєстрацію юридичної особи;
- б) залишає документи без розгляду;

в) відмовляє у здійсненні державної реєстрації юридичної особи.

4. Якщо державному реєстратору подано документи щодо створення юридичної особи, назва якої ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ „ЗАВУЛОН”, державний реєстратор:

- а) здійснює державну реєстрацію юридичної особи;
- б) залишає документи без розгляду;
- в) відмовляє у здійсненні державної реєстрації юридичної особи.

5. Якщо державному реєстратору подано документи щодо створення юридичної особи, повна назва якої ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МИСТИЧЕСКИЙ СИНИЙ СЛОН», державний реєстратор:

- а) здійснює державну реєстрацію юридичної особи;
- б) залишає документи без розгляду;
- в) відмовляє у здійсненні державної реєстрації юридичної особи.

6. Якщо державному реєстратору подано документи щодо створення юридичної особи, повна назва якої ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ТОВАРИСТВО «БАРАБОЛТ», державний реєстратор:

- а) здійснює державну реєстрацію юридичної особи;
- б) залишає документи без розгляду;
- в) відмовляє у здійсненні державної реєстрації юридичної особи.

7. З Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань можна отримати:

- а) виписку;
- б) витяг;
- в) свідоцтво;
- г) посвідчення.

8. У разі припинення господарського товариства за рішенням суду у справі, не пов'язаній з банкрутством, суд надсилає державному реєстратору:

- а) ухвалу про порушення провадження у справі, рішення про ліквідацію товариства;
- б) рішення про ліквідацію товариства;
- в) всі ухвали і рішення у справі.

Теми для написання рефератів та оглядів судової практики:

1. Історія формування інституту державного реєстратора.
2. Юрисдикція спорів щодо створення й припинення суб'єктів господарювання: актуальні питання судової практики.
3. Актуальна судова практика визнання недійсними рішень установчих (загальних) зборів суб'єктів господарювання.

4. Актуальна судова практика у спорах щодо формування статутного капіталу юридичної особи.
5. Актуальна судова практика у спорах, пов'язаних зі спадкуванням корпоративних прав.
6. Питання належних та ефективних судових способів захисту прав засновників господарюючих суб'єктів, які пов'язані зі створенням таких суб'єктів.
7. Права та обов'язки сторін за засновницьким договором: актуальна судова практика.
8. Правовий статус органів управління суб'єкта господарювання, що припиняється.
9. Правові проблеми й шляхи боротьби з нелегальною господарською діяльністю.
10. Перспективи зміни видів організаційно-правових форм господарювання в Україні.
11. Практика укладення і застосування корпоративних договорів в Україні.
12. Практика укладення і застосування акціонерних угод в Україні.
13. Спори між сторонами корпоративних договорів, акціонерних угод: актуальна судова практика.
14. Роль корпоративних договорів, акціонерних угод у попередженні та вирішенні корпоративних конфліктів.
15. Здійснення внесків сторонами засновницьких договорів: актуальні питання.
16. Договір про створення сімейного фермерського господарства
17. Практичні аспекти правонаступництва при реорганізаціях суб'єктів господарювання.
18. Специфіка реорганізації суб'єктів господарювання у процедурі банкрутства.
19. Перспективи реформування законодавства про ліквідацію юридичної особи.
20. Особливості створення й припинення державних унітарних підприємств.
21. Особливості створення й припинення комунальних унітарних підприємств.
22. Корпоративна форма державно-приватного партнерства як спосіб створення суб'єктів господарювання.
23. Реформування законодавства про ліцензування господарської діяльності в останні роки.
24. Правове регулювання ліцензійних відносин у зарубіжних країнах.
25. Специфіка ліцензування у сфері виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, проведення азартних ігор та перспективи відповідних законодавчих змін.

Інформаційні джерела:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Закон України „Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів” від 19 грудня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 46. - Ст. 345.
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
4. Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності” від 2 березня 2015 р. // Голос України. - 2015. - № 56. - 28 березня.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 49 - 50.
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 45 - 48.
7. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. в редакції Закону від 26 листопада 2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. - № 100. – Ст. 3426.
8. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. - № 25. – Ст. 1174.
9. Закон України “Про фермерське господарство” від 19 червня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003. - № 29. – Ст. 1438.
10. Закон України “Про кооперацію” від 10 липня 2003 р. // Урядовий кур’єр. – 2003. - № 158. – 27 серпня.
11. Закон України „Про управління об’єктами державної власності” від 21 вересня 2006 р. // Урядовий кур’єр. – 2006. - № 195. – 18 жовтня.
12. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. - 2010. - № 92. – Ст. 3248.
13. Закон України “Про адміністративні послуги” від 6 вересня 2012 р. // Відомості Верховної Ради. - 2013. - № 32. - Ст. 409.
14. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 р. // Відомості Верховної Ради. – 2017. - № 45. - Ст. 400.
15. Закон України «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю» від 2 лютого 2018 р. // Голос України. – 2018. - № 50. – 17 березня.
16. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. // Відомості Верховної Ради. – 2019. - № 19. – Ст. 74.
17. Закон України «Про публічні електронні реєстри» від 18 листопада 2021р. // Офіційний вісник України. - 2021. - № 98. – Ст. 6343.
18. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 р. // Офіційний вісник України. – 2022. - № 68. – Ст. 4066.
19. Закон України «Про особливості припинення державних підприємств за

- рішенням Фонду державного майна України» від 11 квітня 2023 р. // Відомості Верховної Ради. - 2023, - № 68. - Ст.234.
20. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” від 5 серпня 2015 р. №609 // Офіційний вісник України. – 2015. - № 68. – Ст. 2232.
 21. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Методології визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника” від 19 вересня 2023 р. № 1011 // Офіційний вісник України. – 2023. - № 93. – Ст. 5470.
 22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку перетворення державного унітарного комерційного підприємства в товариство з обмеженою відповідальністю, 100 відсотків часток у статутному капіталі якого належать державі» від 8 березня 2024 р. № 274 // Офіційний вісник України. – 2024. - № 27. – Ст. 1746.
 23. Наказ Міністерства юстиції України „Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи” від 9 лютого 2016 р. № 359/5 // Офіційний вісник України. –2016. - № 10. – Ст. 471.
 24. Наказ Міністерства юстиції України “Про затвердження Порядку функціонування порталу електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи” від 23 березня 2016 р. № 784/5 // Офіційний вісник України. – 2016. - № 23. – Ст. 939.
 25. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про форму та зміст структури власності» від 19 березня 2021 р. № 163 // Офіційний вісник України. – 2021. - № 47. – Ст. 2940.
 26. Наказ Міністерства юстиції України “Про затвердження Порядку надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань” від 5 травня 2023 р. № 1692/5 // Офіційний вісник України. – 2023. - № 49. - Ст.288.
 27. Лист Міністерства юстиції України «Щодо забезпечення єдиної практики застосування законодавства у сфері державної реєстрації юридичних осіб в частині подання документів для державної реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю в електронній формі» від 13.11.2020 № 9338/8.4.4/32-20 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v9338323-20#Text>.
 28. Збірник правових позицій Верховного Суду щодо захисту соціальних прав / упоряд.: М. І. Смокович, А. І. Рибачук, В. М. Кравчук ; відп. за вип.: Н.Л. Богданюк, В.Л. Котвицький, О. І. Ткаченко та ін. ; Верховний Суд. – Харків : Право, 2020. – 206 с. // https://eln.stu.cn.ua/pluginfile.php/477313/mod_resource/content/1/%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97%2B%D0%B4%D0%

- B5%D1%80%D0%B6%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf.
29. Авер'янова Є.В. Правове регулювання ліцензування господарської діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Є.В. Авер'янова. – К., 2019. - 21 с.
 30. Аветисян М.Р. Зміст організаційно-правової форми господарювання / М. Р. Аветисян // Часопис Київського університету права. - 2018. - № 3. - С. 183-188.
 31. Апанасенко К.І. Державне регулювання та нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності: навч. посіб. / К. І. Апанасенко; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський національний технологічний університет. - Чернігів: ЧНТУ, 2018. - 275 с.
 32. Буркова Л.А. Дослідження видів ліквідації юридичних осіб та удосконалення їх класифікації / Л.А. Буркова // Вчені записки КНЕУ. – 2021. - № 25 (4). – С. 111-118.
 33. Вінник О. Право цифрової економіки: монографія. – К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. – 350 с.
 34. Електронні сервіси в господарській діяльності: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. / В. М. Адам, М. С. Долинська та ін.; за заг. ред. М.С. Долинської. – Л.: ЛьвДУВС, 2020. – 282 с. // <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3608/1/%D0%94%D0%B E%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20 %D0%9C.%D0%A1.--%D0%95%D0%A1%D0%93%D0%94-- %D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0-.pdf>
 35. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. Збірка наукових статей / За загальною редакцією д.ю.н., судді Верховного Суду С. В. Жукова. – К.: Алерта, 2019. – 216 с. // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Jukov_Zbirka_Bankrut_v2_1910_07_out.pdf.
 36. Капустін М.Р. Актуальна проблематика ліквідації юридичних осіб в сучасній Україні / М.Р. Капустін // Наука і техніка сьогодні. Серія «Економіка». – 2022. - № 11. – С. 49 – 60.
 37. Корпоративне право кризь призму судової практики. Монографія за заг. ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. – Х.: «ЕКУС», 2021. – 510 с.
 38. Корпоративне право України: навч. посіб. / упоряд.: І. В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. – К. : ЦУЛ, 2018. - 255 с.
 39. Лукач І.В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні: монографія / І.В. Лукач. - К.: Ліра-К, 2015. - 432 с.
 40. Лукомська О. Оскарження рішень органів управління юридичних осіб. Судова практика Верховного Суду (презентація судді Верховного Суду, 2024р.) / О. Лукомська // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_oskar_rish_UO_prakt_VS.pdf.
 41. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 3-тє вид.,

- перероб. і допов. / За заг. ред. В.С. Щербини, Н.Б. Пацурії. – К.: Юрінком Інтер, 2019. - 816 с.
42. Попко Ю.Я. Порядок і правові наслідки ліквідації юридичних осіб, які здійснюють діяльність у галузі сільськогосподарського виробництва / Ю.Я. Попко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2021. - № 54, том 2. - С. 50 – 53.
43. Попов Ю.Ю. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»: наук.-практ. комент. / Ю. Ю. Попов. — Київ: К.І.С., 2019. — 392 с. // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Popov_Zakon_pro_TOV_Komentar.pdf.
44. Хомовська А.Л., Пузанова Г.Й. Деякі особливості визначення найменування суб'єкта господарювання (2022 р.) // https://books.google.com.ua/books?hl=ru&lr=&id=ijCdEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA275&dq=%D0%B4%D0%B5%D1%8F%D0%BA%D1%96+%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96+%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F&ots=sWvhFxu3dC&sig=p_RoQR8GWHYWP_ITk0eTN9qt ySA&redir_esc=y#v=onepage&q=%D0%B4%D0%B5%D1%8F%D0%BA%D1%96%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F&f=false.
45. Шпомер А.І., Левченко М.С. Правові засади установчих документів суб'єктів господарювання / А.І. Шпомер, М.С. Левченко // Підприємництво, господарство і право. – 2020. - № 1. – С. 48-53.
46. Штим Т.Б. Акціонерні угоди, правочини із заінтересованістю та значні правочини в акціонерних товариствах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Т.Б. Штим; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2015. – 20 с.
47. Щербакова Н.В. Правове забезпечення реорганізації господарських організацій: дис... д-ра юрид. наук (12.00.04). – Донец. нац. ун-т імені Василя Стуса. – Вінниця, 2024. – 676 с. // <file:///C:/Users/Acer/Downloads/15722-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-31280-2-10-20240603.pdf>.
48. Щербакова Н.В. Реорганізація як економіко-правове явище в господарському праві // Право України. - 2021. - № 4. – С. 144 – 166.

Семінарське заняття 3. Правове регулювання дозвільних відносин у сфері господарської діяльності в Україні

Теоретичні питання для обговорення:

1. Поняття дозвільних відносин у сфері господарської діяльності.
2. Система дозвільного законодавства у сфері господарської діяльності.
3. Принципи дозвільної системи у сфері господарської діяльності.
 - 3.1. Декларативний принцип дозвільної системи.
 - 3.2. Принцип організаційної єдності дозвільної системи.
 - 3.3. Принцип мовчазної згоди.
4. Загальний порядок видачі документів дозвільного характеру.
5. Основні підстави відмови у видачі та анулювання документів дозвільного характеру.
6. Відповідальність у сфері видачі документів дозвільного характеру.
7. Порядок видачі окремих видів документів дозвільного характеру.
 - 7.1. Отримання дозволів від органів державного пожежного нагляду.
 - 7.2. Отримання дозволів від органів нагляду за охороною праці.

Практичні завдання:

Оберіть будь-який вид господарської діяльності, цікавий для вас (перевезення вантажів автотранспортом, діяльність закладів ресторанного господарства тощо), і спробуйте визначити перелік дозвільних документів, які необхідні для її законного провадження. Якими нормативними актами регламентується видача таких документів?

Задача 1. Остапенко С.О. звернувся до управління Державної інспекції архітектури та містобудування в Чернігівській області із запитом про видачу витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо суб'єкта, якому надано дозвіл на виконання будівельних робіт по пр-ту Перемоги, 49 у Козельці Чернігівської області. Управління ДІАМ відмовило Остапенку С.О. у видачі витягу.

Чи є правомірною відмова управління ДІАМ? Відповідь обґрунтувати.

Задача 2. Концерн „Квітокомбінат Закарпаття” у процесі здійснення своєї господарської діяльності займається збиранням лікарської і технічної сировини дикорослих рослин. У вересні 2023 р. управління охорони навколишнього природного середовища у Закарпатській області відмовило концерну у видачі дозволу на збирання лікарської і технічної сировини дикорослих рослин, оскільки вважало недоцільним, з огляду на охорону відповідних лікарських рослин, дозволяти їхню заготівлю у 2023 році в більшому обсязі, ніж це вже було зроблено.

Чи законною є відмова дозвільного органу? Відповідь обґрунтувати.

Задача 3. Фізична-особа-підприємець, яка має намір надавати консалтингові послуги, орендувала в офісному центрі приміщення для здійснення господарської діяльності.

Чи потрібно їй отримати дозвіл від органів Державної служби з питань надзвичайних ситуацій або вчинити інші дії з підтвердження факту дотримання норм пожежної безпеки в цьому приміщенні? Які саме? Чи зміниться відповідь, якщо вона надаватиме консалтингові послуги в належному їй на праві власності приміщенні?

Задача 4. Товариство з обмеженою відповідальністю "Рекламне агентство «Кук» подало через адміністратора міського дозвільного центру до робочого органу Київської міської державної адміністрації (дозвільного органу) – Департаменту благоустрою – заяву від 30 квітня 2023 р. на отримання дозволів на розміщення зовнішньої реклами. До кінця вересня 2023 р. дозволи не були надані, від робочого органу не надійшло жодної відповіді на заяву.

У жовтні 2023 р. ТОВ «Рекламне агентство «Кук» звернулося до адміністративного суду з адміністративним позовом до Київської міської державної адміністрації, третя особа: Департамент благоустрою КМДА, в якому просило зобов'язати відповідача прийняти рішення (розпорядження) про надання ТОВ «РА «Кук» дозволи на розміщення зовнішньої реклами відповідно до принципу мовчазної згоди згідно із поданою заявою від 30 квітня 2023 р.

Оцініть перспективи задоволення поданого ТОВ адміністративного позову відповідно до чинного законодавства та судової практики. Поясніть, чи може бути застосований принцип мовчазної згоди в описаних правовідносинах.

Задача 5. ТОВ «Аріадна» вирішило побудувати споруду літнього кафе до належної йому будівлі кафе. ТОВ направило повідомлення про початок виконання будівельних робіт до уповноваженого органу Державної інспекції архітектури та містобудування і через 20 днів отримало лист від органу ДІАМ про зупинення реєстрації повідомлення через неналежне оформлення прав на земельну ділянку під планованою забудовою. Незважаючи на вказану обставину, ТОВ розпочало будівництво літнього кафе і завершило його за місяць.

Чи допустили ТОВ і дозвільний орган порушення дозвільного законодавства у сфері господарювання? Проведіть правовий аналіз описаної ситуації.

Задача 6. Керівник окружної прокуратури в інтересах держави в особі територіальної громади міста звернувся до суду з позовом, в якому просив визнати протиправними та скасувати окремі пункти рішення виконавчого комітету міської ради, згідно з якими дозволено на території міста розміщення низки тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності ТОВ «Агротрейд», указуючи на такі порушення законодавства.

Управління з питань містобудування та архітектури виконавчого комітету міської ради видало ТОВ «Агротрейд» паспорти прив'язки кількох стаціонарних тимчасових споруд – торговельних павільйонів (площа споруд – від 33 до 54 кв.м) поруч із зупинками громадського транспорту. За інформацією обласного управління патрульної поліції, наданою в листі на запит прокуратури, торговельні павільйони ТОВ «Агротрейд» встановлені на відстані менше 5 метрів від проїзної частини, а на зупинці громадського транспорту на відстані ближче ніж 20 метрів в обидва боки по тротуару від встановленого дорожнього знака, що її позначає. Це суперечить Єдиним правилам ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони.

У позові вказується, що спірні тимчасові споруди мають площу більше 30 квадратних метрів, у той час як стаціонарні тимчасові споруди за законодавством не можуть перевищувати цієї площі. Також прокурор зазначив, що органи Національної поліції не надавали погодження на розміщення торговельних павільйонів.

Чи були допущені порушення дозвільного законодавства у сфері господарювання при наданні паспортів прив'язки торговельних павільйонів ТОВ «Агротрейд»? Надайте правову оцінку аргументам позивача у справі. Чи можливим є звернення до суду прокуратури в інтересах держави в особі територіальної громади міста з позовом до органу місцевого самоврядування за нормами процесуального законодавства (враховуючи актуальну судову практику)?

Задача 7. Згідно з рішенням виконкому міської ради приватне підприємство «Ваша реклама» володіло дозволами на розміщення зовнішньої реклами на кількох бігбордах у місті строком до 22 грудня 2024 р. У зв'язку із систематичною несплатою за тимчасове користування місцем розміщення зовнішньої реклами 23 лютого 2024 р. рішенням виконкому ці дозволи були скасовані, міський голова видав розпорядження про демонтаж належних підприємству рекламних конструкцій. Правовою підставою дій органів місцевого самоврядування стали норми місцевих Правил розміщення зовнішньої реклами, затверджених рішенням міської ради.

Чи правомірними є рішення виконкому від 23 лютого 2024 р. та розпорядження міського голови? Надайте правову оцінку нормам місцевих Правил розміщення зовнішньої реклами, на підставі яких видані зазначені рішення і розпорядження.

Теми для написання рефератів та оглядів судової практики:

1. Наукова концепція адміністративних послуг.
2. Історія формування інституту адміністративних послуг в Україні.
3. Порядок отримання дозволів у сфері охорони культурної спадщини.
4. Дозвільні правовідносини у сфері містобудування: актуальний стан і перспективи.

5. Дозвільні правовідносини у сфері містобудування: зарубіжний досвід.
6. Експертизи, інші наукові й технічні оцінки в механізмі видачі дозвільних документів.
7. Становлення дозвільного законодавства у сфері господарської діяльності.
8. Актуальна судова практика у спорах, що виникають з дозвільних правовідносин у сфері господарювання.
9. Права за дозвільними документами: поняття, види, питання господарського обігу в Україні та за кордоном.
10. Участь органів місцевого самоврядування у дозвільних правовідносинах у сфері господарювання.
11. Дозвільні правовідносини у сфері розміщення зовнішньої реклами.
12. Дозвільні правовідносини у сфері благоустрою: актуальний стан.
13. Дозвільні правовідносини у галузі сільського господарства.
14. Конкурсні порядки видачі дозвільних документів: актуальний стан.
15. Зарубіжний досвід видачі дозвільних документів.
16. Демонтаж самовільно розміщених малих архітектурних форм: актуальна судова практика.
17. Демонтаж самовільно розміщених рекламних конструкцій: актуальна судова практика.
18. Правова боротьба із самочинним будівництвом: актуальна судова практика.
19. Самовільне будівництво у світлі практики ЄСПЛ.
20. Особливості здійснення житлового будівництва за чинним законодавством України.
21. Перспективи вдосконалення містобудівного законодавства.
22. Подальші перспективи цифровізації процедур надання адміністративних послуг.
23. Теорія адміністративно-господарських відносин та адміністративно-господарського права.

Інформаційні джерела:

1. Закон України „Про ветеринарну медицину” від 25 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 36. – Ст. 531.
2. Закон України «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 52. — Ст. 683.
3. Закон України «Про карантин рослин» від 30 червня 1993 р. // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/a#Find>.
4. Закон України «Про рекламу» від 3 липня 1996 р. (в редакції Закону 11 липня 2003 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 8. – Ст.62.
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
6. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 39. – Ст. 333.

7. Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19 червня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 144. – 5 серпня.
8. Закон України „Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” від 6 вересня 2005 р. // Урядовий кур’єр. – 2005. - № 188. – 5 жовтня.
9. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2005р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 49. – Ст. 517.
10. Закон України „Про регулювання містобудівної діяльності” від 17 лютого 2011 р. // Голос України. – 2011. - № 45. – 12 березня.
11. Закон України „Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” від 19 травня 2011 р. // Урядовий кур’єр. – 2011. - № 134. – 26 липня.
12. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - № 17. – Ст. 155.
13. Закон України “Про адміністративні послуги” від 6 вересня 2012 р. // Відомості Верховної Ради. - 2013. - № 32. - Ст. 409.
14. Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022р. // Урядовий кур’єр. – 2022. - № 151. – 12 липня.
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони» від 30 березня 1994 р. № 198 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-94-%D0%BF#Text>.
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типових правил розміщення зовнішньої реклами» від 29 грудня 2003 р. № 2067 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 52. – Том 1. – Ст. 2817.
17. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження переліку певних дій щодо провадження господарської діяльності або видів господарської діяльності, які не можуть провадитися на підставі подання декларації відповідності матеріально-технічної бази суб’єкта господарювання вимогам законодавства” від 25 серпня 2010 р. № 725 // Урядовий кур’єр. – 2010. - № 157. – 27 серпня.
18. Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 461 // Урядовий кур’єр. – 2011. - № 79.
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» від 13.04.2011 № 466 // Урядовий кур’єр. – 2011. - № 85.
20. Примірне положення про центр надання адміністративних послуг, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2013 р. №118 // Урядовий кур’єр. - 2013. - № 44. - 6 березня.
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин» від 15 листопада 2019 р. №1177 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1177-2019-%D0%BF#n784>.
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Єдиного державного

- вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг» від 4 грудня 2019 р. № 1137 // Урядовий кур'єр. – 2019. — № 251. – 31 грудня.
23. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва” від 23 червня 2021 р. № 681 // Офіційний вісник України. - 2021. - № 55. - Ст. 3401.
 24. Порядок розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 21 жовтня 2011 р. № 244 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1330-11#n14>.
 25. Наказ Міністерства економіки України “Про затвердження Порядку здійснення контролю за додержанням вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру” від 3 січня 2023 р. № 40 // Офіційний вісник України. - 2023. - № 26. – Ст.1497.
 26. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у сфері розміщення зовнішньої реклами (рішення за січень 2018 року – листопад 2021 року) / Упоряд.: правове управління (І) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. – К., 2021. – 37 с.
 27. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у спорах, що виникають у сфері містобудування та архітектурної діяльності (2023 рік) // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KAS_mistobuduv_2.pdf.
 28. Апанасенко К.І. Державне регулювання та нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності: навч. посіб. / К.І. Апанасенко; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський національний технологічний університет. - Чернігів : ЧНТУ, 2018. - 275 с.
 29. Апанасенко К.І. До питання про конкурсні порядки видачі дозвільних документів / К.І. Апанасенко // Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення: зб. наук. пр. за матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20–21 трав. 2021 р.): електрон. наук. вид. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, каф. адміністр. права, каф. адміністр. права та адміністр. діяльності; уклад.: Н.П. Матюхіна, М.С. Ковтун, С.А. Федчишин. – Х.: Право, 2021. – С. 183-186.
 30. Апанасенко К.І. Дозвільні правовідносини у сфері господарювання: проблеми теорії і практики / К.І. Апанасенко. - К.: ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», 2020. - 430 с.
 31. Апанасенко К.І. Щодо забезпечення реалізації цінностей безпеки й збереження культурної спадщини через призму чинних і законопроектних

- норм містобудівного законодавства / К.І. Апанасенко // Економіка та право. – 2024. - № 2.
32. Бевзенко В. Передумови захисту суб'єктивних прав, свобод, інтересів. Адміністративна юрисдикція на прикладі містобудівної діяльності (презентація судді Верховного Суду, 25-29 березня 2024 р.) / В. Бевзенко // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_zahist_sub_prav_admin_jr.pdf.
33. Бевзенко В., Сусак М. Публічне будівельне право України: Практик. посібник. – Вид. друге, змін. і доп. – К.: ВД «Дакор», 2024. – 592 с.
34. Вінник О. Право цифрової економіки: монографія / О. Вінник. – К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. – 350 с.
35. Деревянко Б. В. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки): навчальний посібник / д-р юрид. наук, проф. Б.В. Деревянко; МВС України, Донецький державний університет внутрішніх справ. – О.: Видавничий дім «Гельветика», 2021. - 314 с.
36. Коваленко Н. Особливості розгляду справ у сфері містобудування та архітектурної діяльності (презентація судді Верховного Суду, 2022 рік) / Н. Коваленко // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezent_mistobud_dial.pdf.
37. Коваленко Н. Огляд судової практики у сфері містобудування та архітектури (презентація судді Верховного Суду, 2022 рік) / Н. Коваленко // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_mistobud_2024.pdf.
38. Науково–практичний коментар до Закону України «Про адміністративну процедуру». Авт. колектив: Андрійко О. Ф., Бевзенко В. М. та ін.; за заг. ред. Тимощука В. П. – К., 2023.
39. Розовский Б.Г. Рынок в ожидании эпохи социализма оцифрованной экономики: монография / Б.Г. Розовский. - Северодонецк, 2019.

Семінарське заняття 4. Правове регулювання державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: загальні положення

Теоретичні питання для обговорення:

1. Поняття, форми, об'єкти, предмет господарського контролю (нагляду).
2. Загальні правила проведення перевірок суб'єктів господарювання.
3. Порядок здійснення заходів державного нагляду (контролю) органами пожежної і технологічної безпеки.
4. Правове регулювання державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення та державного

контролю щодо охорони праці та промислової безпеки. Правовий статус Державної служби України з питань праці.

5. Правовідносини між суб'єктами господарювання і правоохоронними органами.

Практичні завдання:

Задача 1. До приватного підприємства, що займається наданням туристичних послуг, прийшли на планову перевірку працівники органів Пенсійного фонду України, пред'явивши відповідне посвідчення на проведення перевірки. Однак керівник підприємства не допустив посадових осіб до перевірки, мотивувавши це тим, що аналогічна перевірка підприємства проводилась минулого року.

Чи правомірними є дії керівника підприємства? Від яких критеріїв залежить періодичність перевірок Пенсійним фондом України суб'єктів господарювання?

Задача 2. Обласне управління Служби безпеки України листом повідомило Державне підприємство „ІнтерЛего” про необхідність надати копії фінансової звітності підприємства за останні два роки та копії договорів поставки з недержавними підприємствами. У листі вказано, що така документація необхідна для здійснення управлінням оперативно-розшукової діяльності.

Чи правомірними є вимоги обласного управління СБУ?

Задача 3. До Корюківського районного відділу УМВС України в Чернігівській області почали надходити скарги від мешканців навколишніх сіл про забруднення озера внаслідок здійснення скидання забруднюючих речовин селянським (фермерським) господарством „Водопілля”. Керівник районного відділу УМВС доручив одному з інспекторів з'ясувати, чи здійснило порушення законодавства селянське (фермерське) господарство „Водопілля”.

Інспектор поліції, прийшовши до голови СФГ „Водопілля”, попросив його пред'явити протягом найближчої години дозвільні документи щодо здійснення скидання забруднюючих речовин в озеро. На підтвердження своїх повноважень інспектор показав декілька скарг громадян з резолюцією керівника Корюківського РВ УМВС щодо проведення перевірки СФГ.

Чи правомірними є дії керівника Корюківського РВ УМВС України в Чернігівській області та інспектора поліції? Чи належить до повноважень поліції контроль за діяльністю суб'єктів господарювання в аналізованих правовідносинах? Чи повинно СФГ оформити будь-які дозвільні документи щодо здійснення скидання забруднюючих речовин в озеро? Якщо так, то які?

Задача 4. За письмовою пропозицією районного управління поліції, що розслідувала обставини спричинення тяжких тілесних ушкоджень гр.Анопенка С.А., Державна служба України з безпеки на транспорті (далі - Служба)

провела позаплановий захід державного нагляду (контролю) відносно ПАТ «Олімпус».

Так, 2 лютого 2024 р. Служба на підставі наявності загрози життю чи здоров'ю людей, що безпосередньо пов'язана з провадженням ліцензіатом господарської діяльності, та з метою перевірки додержання ліцензіатом ліцензійних умов у зв'язку з випадком травмування громадянина Анопенка С.А., що стався на місці перехрещення залізничної колії на одному рівні з автомобільним проїздом 30 грудня 2023 р. при перевезенні пасажирів автомобільним транспортом, видала наказ, яким доручила одному з департаментів організувати проведення позапланової перевірки додержання ПАТ «Олімпус» Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом. У цей же день Служба видала посвідчення на проведення позапланової перевірки №2909/3.4/14-21.

8 лютого 2024 р. посадові особи Служби склали акт за результатами проведення позапланового заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства, норм і стандартів у сфері автомобільного транспорту. В акті вказано, що ПАТ «Олімпус» створило перешкоду органу державного нагляду (контролю) та його посадовим особам при здійсненні заходів державного нагляду (контролю) у формі невиконання законних вимог посадових осіб органу державного нагляду (контролю).

Також 8 лютого 2024 р. посадові особи Служби склали акт про відмову ліцензіата у проведенні перевірки органом ліцензування за додержанням ліцензіатом Ліцензійних умов. Зазначено, що 8 лютого 2024 р. о 9 год. 15 хв. комісія з проведення позапланової перевірки прибула за місцем реєстрації суб'єкта господарювання, повідомила службі охорони адміністративної будівлі підприємства про прибуття на позаплановий захід та про необхідність вручення керівнику (уповноваженій особі) посвідчення на проведення позапланової перевірки. У період часу з 9 год. 15 хв. до 17 год. 30 хв. керівник (уповноважена особа) до членів комісії на проведення позапланової перевірки не з'явилася. Розмова щодо перевірки з представником підприємства вперше відбулася 8 лютого 2024 р. близько 17:30 у кабінеті директора з охорони праці, промислової безпеки та екології, під час якої члени комісії не пред'явили наказ та направлення на перевірку. (У подальшому при вирішенні судового спору щодо законності анулювання ліцензії ці обставини суди кваліфікували як такі, що свідчать про відсутність повідомлення про позаплановий захід державного нагляду (контролю)).

Враховуючи викладене, представники відповідача зафіксували факт відсутності протягом першого дня перевірки за місцезнаходженням ліцензіата особи, уповноваженої представляти інтереси ліцензіата на час проведення перевірки.

12 лютого 2024 р. Служба на підставі наведеного акту про відмову у проведенні перевірки прийняла наказ про анулювання ліцензії ПАТ «Олімпус»

на право провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом.

ПАТ вважає, що ліцензійний орган в порушення вимог Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» жодним із доступних способів не повідомив його про проведення позапланової перевірки. Хоча законом способи повідомлення керівника ліцензіата про проведення перевірок не визначено, проте із законодавства випливає обов'язок органу контролю вжити всіх заходів щодо повідомлення суб'єкта господарювання про початок позапланової перевірки у день її проведення та неможливість її проведення без відповідного повідомлення та за відсутності представника ліцензіата.

Надайте правову оцінку аргументам ліцензіата. Чи поширюються вимоги Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» на перевірки ліцензійних органів щодо дотримання ліцензійних умов? Чи мав право ПАТ «Олімпус» не допускати до перевірки ліцензійний орган? Чи погоджуєтеся з висновками судів про відсутність за описаних обставин повідомлення ПАТ про позапланову перевірку?

Задача 5. 13 квітня 2024 р. начальник Головного управління Держпраці в Чернігівській області видав наказ про проведення інспекційного відвідування фізичної особи - підприємця Коваленко О.С. Підставою наказу стало звернення гр. Осокори Т.М. від 11 квітня 2024 р., в якому повідомлялося про не оформлення трудових відносин ФОП Коваленко О.С. із продавцями в належному їй магазині.

16 квітня 2024 р. інспектори праці на підставі направлення провели інспекційне відвідування ФОП Коваленко О.С. Було встановлено, що в магазині останньої під час відвідування покупців обслуговувала продавець А.Р.О., яка продала товар і зробила розрахунок.

За результатами перевірки складено акт від 16.04.2024, яким зафіксовано порушення ФОП положень статті 24 КЗпП України, а саме: допущення до роботи особи без укладення трудового договору. ФОП Коваленко О.С. підписала акт із позначкою: «з актом не згодна».

24 квітня 2024 р. управління Держпраці винесло припис про усунення порушень ч. 3 ст. 24 КЗпП України до 6 травня 2024 р. і повідомило підприємця про розгляд стосовно неї справи про накладення штрафу за порушення законодавства про працю.

26 квітня 2024 р. ФОП Коваленко О.С. надіслала управлінню Держпраці письмові пояснення, в яких стверджувала, що порушень законодавства не допускала, оскільки продавець є найманим працівником ФОП Самойленко Р.О. та здійснювала реалізацію товару, належного ФОП Коваленко О.С. на виконання умов договору комерційного представництва з ФОП Самойленко Р.О.

Однак 7 травня 2024 р. начальник Головного управління Держпраці в Чернігівській області на підставі акту інспекційного відвідування від 16.04.2024

прийняв постанову про накладення на ФОП Коваленко О.С. штрафу за порушення ч. 3 ст.24 КЗпП України у розмірі 45 тис. грн.

ФОП Коваленко О.С. з постановою не погодилась і оспорила її в адміністративному суді.

Під час підготовчого провадження управління праці подало до суду звернення гр. Осокори Т.М., що послужило підставою для прийняття рішення про проведення інспекційного відвідування ФОП Коваленко О.С. Звернення оформлене відповідно до вимог Закону України "Про звернення громадян". У зверненні зазначалося про численні випадки не оформлення трудових відносин з працівниками багатьма фізичними особами-підприємцями на території районного центру, де працює ФОП Коваленко О.С., у тому числі останньою. Зі звернення не можна зрозуміти, чому саме передбачуване порушення трудового законодавства ФОП Коваленко О.С. викликало потребу у зверненні гр. Осокори Т.М. до управління праці, які саме її дії могли порушити чи порушили права заявника.

Надайте правову оцінку процедурі інспекційного відвідування ФОП Коваленко О.С. Які види заходів державного нагляду (контролю) можуть проводитись за зверненням фізичних осіб до органів державного нагляду (контролю)? Чи має юридичне значення факт порушення прав відповідних заявників при вирішенні питання про проведення заходів державного нагляду (контролю)?

Задача 6. У січні 2024 р. регіональний осередок Всеукраїнської громадської організації "Україна європейська" звернувся до регіонального управління Держпраці з письмовим проханням перевірити дотримання вимог трудового законодавства окремими суб'єктами господарювання, які надають готельні послуги в районному центрі, в частині оформлення на роботі працівників.

На підставі цієї заяви та з урахуванням наявної внутрішньослужбової інформації у лютому 2024 р. регіональне управління Держпраці призначило проведення інспекційного відвідування фізичної особи-підприємця Короленка О.В. У виданому направленні на здійснення інспекційного відвідування про проведення головними державними інспекторами відділу з питань трудових відносин управління позапланового заходу державного контролю за додержанням законодавства про працю було вказано, що фізична особа-підприємець Короленко О.В. здійснює господарську діяльність у закладі, який розташований за адресою_1 .

Як зазначено в акті перевірки, 8 лютого 2024 р. о 10 год. 51 хв. інспектори праці прибули за адресою_1, для проведення інспекційного відвідування фізичної особи-підприємця Короленка О.В. Однак фактично вони прибули за адресою_3 .

Відповідно до зазначеного акту фізична особа-підприємець Короленко О.В. ознайомився зі службовим посвідченням інспекторів праці та направленням на здійснення інспекційного відвідування, після чого пропустив інспекторів праці на територію за адресою _1, зазначивши, що частина

території знаходиться у розпорядженні згідно з договором оренди, а він орендує частину приміщень для організації відпочинку, найманих працівників не має. На території закладу фото- та відеофіксацією було зафіксовано чотири особи: охоронець, чоловік, вдягнутий у фірмовий одяг закладу, та два адміністратори, які виконували свої посадові обов'язки.

На запитання інспекторів про те, чиї працівники перебувають на території за адресою_1, ФОП Короленко О.В. пояснив, що це не його працівники. Під час спілкування Короленка О.В. з інспекторами праці до приміщення зайшов інший громадянин, який представився як фізична особа-підприємець Лоскутов О.В.

Обидва підприємці не надали можливості інспекторам праці взяти пояснення в осіб, які знаходились на території за адресою_1 (3). Після чого з'явилась особа, яка представилась орендодавцем та в грубій формі попросила інспекторів праці покинути територію закладу.

У зв'язку з такими обставинами перевірки управління праці констатувало в акті факт відмови у допуску до проведення перевірки ФОП Короленка О.В. і наклало на підприємця штраф за порушення трудового законодавства.

Чи правомірними є дії інспекторів праці в описаній ситуації та рішення про накладення штрафу на підприємця? Чи дотримались вони всіх вимог процедури інспекційного відвідування? В якій формі інспектори праці можуть витребувати інформацію, необхідну для проведення інспекційного відвідування?

Теми для написання рефератів та оглядів судової практики:

1. Зарубіжний досвід здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
2. Зарубіжний досвід організації будівельного контролю та нагляду.
3. Перспективи реформування системи державного архітектурно-будівельного контролю в Україні.
4. Проблеми системи державного нагляду (контролю) у галузі охорони культурної спадщини.
5. Зарубіжний досвід організації державного нагляду (контролю) у галузі охорони культурної спадщини.
6. Державний контроль на аграрному ринку.
7. Судова практика застосування загальних правил законодавства про державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності.
8. Державний нагляд та контроль за дотриманням законодавства про працю, зайнятість населення: актуальна судова практика.
9. Державний контроль у сфері охорони праці та промислової безпеки: актуальна судова практика.
10. Судова практика у відносинах зі здійснення заходів державного архітектурно-будівельного контролю: актуальні питання.
11. Судова практика у спорах щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері дотримання законодавства про розміщення реклами.

12. Судова практика у спорах щодо проведення перевірок контролюючими органами у сфері захисту довкілля та екологічних прав.
13. Основні шляхи вдосконалення правового регулювання державного нагляду (контролю) у сфері господарювання.
14. Цифровізація інфраструктури державного контролю у сфері господарювання.

Інформаційні джерела:

1. Закон України „Про оперативно-розшукову діяльність” від 18 лютого 1992 р. // Голос України. – 1992. – 27 березня.
2. Закон України „Про Службу безпеки України” від 25 березня 1992 р. // Голос України. – 1992. – 13 травня.
3. Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 49. – Ст. 668.
4. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст.170.
5. Закон України «Про об’єкти підвищеної небезпеки» від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 15. – Ст. 73.
6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 49-50.
7. Закон України „Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” від 5 квітня 2007 р. // Урядовий кур’єр. – 2007. - № 113. – 27 червня.
8. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. - 2010. - № 92. – Ст. 3248.
9. Закон України “Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності” від 23 лютого 2012 р. // Голос України. - 2012. - № 75.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.
11. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р. // Відомості Верховної Ради. - 2013. - № 34-35. - Ст. 458.
12. Закон України „Про Національне антикорупційне бюро України” від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 47. - Ст. 2051.
13. Закон України „Про Національну поліцію” від 2 липня 2015 р. // Голос України. – 2015. – № 141 - 142.
14. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015р. // Відомості Верховної Ради. – 2016. - № 6. - Ст. 55.
15. Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28 січня 2021 р. // Відомості Верховної Ради. – 2021 - № 23. - Ст. 197.

16. Закон України «Про страхування» від 18 листопада 2021 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2023. - № 12-13. - Ст. 28.
17. Положення про Державну службу України з питань праці, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 96 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 21. – Ст. 584.
18. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. №1052 // Урядовий кур'єр. - 2015. - № 242. - 25 грудня.
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій» від 5 вересня 2018 р. № 715 // Офіційний вісник України. – 2018. - № 72. – Ст. 2438.
20. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю» від 21 серпня 2019 р. № 823 // Офіційний вісник України. - 2019. - № 70. – Ст. 2468.
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства у сферах охорони праці, промислової безпеки, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, праці, зайнятості населення, зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю, здійснення державного гірничого нагляду Державною службою з питань праці» від 20 травня 2020 р. № 383 // Офіційний вісник України. - 2020. - № 43. – Ст. 1386.
22. Наказ Державного комітету України з питань розвитку підприємництва „Про затвердження форми та Порядку ведення Журналу відвідання суб'єктів підприємницької діяльності контролюючими органами (Журнал реєстрації перевірок)” від 10 серпня 1998 р. № 18 // Офіційний вісник України. - 1998. - № 40. – Ст. 122.
23. Порядок проведення планових (позапланових) перевірок щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки, затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 2 листопада 2015 р. № 1337 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1467-15#Text>.
24. Наказ Міністерства внутрішніх справ «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів» від 17 січня 2019 р. № 22 // Офіційний вісник України. - 2019. - № 6. – Ст. 199.
25. Огляд судової практики КАС у складі Верховного Суду у справах зі

- спорів за участю органів Державної служби України з питань праці (жовтень 2018 – квітень 2022 року) // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/sud_pract/Oglyad_KAS_Derjprac.pdf.
26. Апанасенко К.І. Державне регулювання та нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності: навч. посіб. / К.І. Апанасенко; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 275 с.
 27. Гульчак О. Державна інспекція архітектури і містобудування України як суб'єкт архітектурно-будівельного контролю / О. Гульчак // Прикарпатський юридичний вісник. – 2021. - № 5 (40). – С. 93-97.
 28. Гуренко М. Державний нагляд та контроль у сфері будівництва в Україні / М. Гуренко // Юридичний науковий електронний журнал. - 2023. - № 9. - С. 184-186.
 29. Калаченкова К.О. Деякі актуальні питання реформування законодавства у сфері містобудівної діяльності // Юридичний науковий електронний журнал. - 2023. - № 2. – С. 238-242.
 30. Корчова І. Деякі питання визначення суб'єктів, щодо яких здійснюється державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки, та правового регулювання проведення їх перевірок / І. Корчова // Публічне право. – 2022. - № 45. – С. 34 – 41.
 31. Корчова І. Доцільність запровадження особливого порядку провадження у справах за зверненням органів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки / І.В. Корчова // Підприємництво, господарство і право. – 2021. - № 4. – С. 157 – 162.
 32. Корчова І.В. Термін «державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки» в юридичній науці та законодавстві / І.В. Корчова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18 «Право». - 2022. – Вип. 37. – С. 15-20.
 33. Литвинюк Є. Архітектурно-будівельний контроль в умовах цифровізації та реформування: сучасний огляд / Є. Литвинюк // Аспекти публічного управління. – 2023. - № 3. Том 11. – С. 126 – 137.
 34. Никитченко Н.В. Правове регулювання державного контролю у сфері господарської діяльності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / Н.В. Никитченко; НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж. – К., 2015. – 35 с.
 35. Павлюченко Ю.М. Господарсько-правове забезпечення аграрного ринку: дис. ... д-ра юрид. наук (12.00.04) / Ю.М. Павлюченко; ДУ «Ін-т екон.-прав. досліджень НАН України імені В.К. Макутова». — К, 2021. – 470 с.
 36. Поліщук І.В. Особливості правового регулювання державного нагляду (контролю) здійснення господарської діяльності в умовах воєнного стану / І.В. Поліщук // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2022. - № 2. – С. 175-182.
 37. Попелюк В.П. Правове регулювання відносин контролю у сфері господарювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 /

- В.П. Попелюк; Нац. ун-т “Одес. юрид. акад.”. — О., 2011. — 18 с.
38. Посібник "Легкі перевірки. Поради для бізнесу". Авт. кол.: Шпаков А., Криволап К., Чорній Л. та ін. - Аналітичний центр Easy Business // <https://sbc.regulation.gov.ua/inspections/site/book>.
39. Серов С.Л. Нагляд і контроль в сфері господарської діяльності як засіб реалізації публічного інтересу / С.Л. Серов // LEX PORTUS. – 2019. - № 1 (15). - С. 118-130.
40. Шаповалова О. Принципи інституціоналізації цифрової інфраструктури контролю у сфері господарювання / О. Шаповалова // Право України. – 2019. - № 8. – С. 94 — 106.

Семінарське заняття 5. Правове регулювання державного фінансового контролю

Теоретичні питання для обговорення:

1. Поняття, суб'єкти, принципи, функції фінансового контролю.
2. Особливості правового регулювання фінансового контролю.
3. Методи фінансового контролю.
4. Види фінансового контролю.
5. Правові засади державного нагляду (контролю) за додержанням податкового законодавства.
6. Державний фінансовий контроль, що здійснюється органами Державної аудиторської служби.
7. Повноваження Пенсійного фонду України щодо здійснення державного нагляду у сфері господарювання.

Практичні завдання:

Задача 1. Учасники Товариства з обмеженою відповідальністю „Скорпійон”, з огляду на збитковість протягом останніх двох років ТОВ, прийняли рішення про ліквідацію ТОВ. Після того, як розпочався процес ліквідації ТОВ, до офісу ТОВ завітали працівники державної податкової служби, пред'явивши направлення на позапланову виїзну перевірку ТОВ. Вони попросили директора ТОВ у той же день надати для перевірки фінансово-господарську документацію ТОВ (первинні документи, фінансову звітність тощо) за останні два роки роботи ТОВ. На прохання директора ТОВ зробити запис в Журналі відвідань ТОВ контролюючими органами працівники податкової служби відповіли відмовою, у зв'язку з чим директор ТОВ не допустив їх до перевірки. Через деякий час було зупинено видаткові операції ТОВ на рахунках у банку.

Визначте поетапно порядок ліквідації ТОВ. За яких умов ТОВ може бути знято з обліку в державній податковій службі? Чи правомірними є дії працівників податкової служби і директора ТОВ в описаній ситуації, а також зупинення видаткових операцій ТОВ?

Задача 2. Представник державної податкової служби, що мав намір провести позапланову перевірку ПАТ “Меркурій”, відмовився від підпису в журналі відвідування підприємства. Окрім того, інспектор податкової служби пред'явив направлення на перевірку, в якому визначено місце проведення перевірки — м. Київ і не визначено об'єкт перевірки. Підприємство не допустило інспектора до перевірки.

Надайте правову характеристику діям інспектора ДПС та ПАТ і спрогнозуйте можливі правові наслідки їхніх дій.

Задача 3. Під час проведення перевірки дотримання податкового законодавства ТОВ “Сфера” працівниками державної податкової служби було встановлено численні факти порушень податкового законодавства. Оперуючи цими фактами, ДПС прийняла рішення про зупинення операцій ТОВ на його рахунках у банках.

Надайте правову оцінку діям ДПС. Чи належить ухвалення вказаного рішення до компетенції ДПС?

Задача 4. За результатами позапланової перевірки діяльності ПАТ “Сяйво” працівники державної податкової служби склали акт, в якому зафіксовані численні порушення податкового законодавства. Не погоджуючись із результатами перевірки, ПАТ вирішило оскаржити їх до суду.

Надайте практичні поради щодо можливих шляхів захисту інтересів ПАТ (в якому порядку, до якого суду, предмет позову тощо).

Задача 5. Під час ревізії державного підприємства було проведено інвентаризацію матеріальних цінностей підприємства і виявлено недостачу на суму 130 тис. грн. Керівник підприємства пояснював, що нестачі немає, тому що матеріали відвантажено, але не отримано підтверджуючих документів. Для з'ясування обставин необхідно було отримати відповідні документи від ТОВ «Будівельник», з яким державне підприємство перебувало у договірних відносинах і якому відвантажувало матеріали для продажу.

Керівник ТОВ «Будівельник» відмовився надати документи, пояснюючи це тим, що органи Державної аудиторської служби України здійснюють ревізії і перевірки лише державних підприємств, тому ТОВ не зобов'язане надавати документи на їхню вимогу.

Як вирішити ситуацію? Чи мають право службові особи органів Державної аудиторської служби України одержувати документи про проведення операцій від підприємств, що вступають у відносини з підприємством, яке перевіряється?

Задача 6. ПАТ «Комерційний банк «Комерцбанк» звернулося до суду з позовом до Національного банку України, в якому просило визнати протиправною та скасувати постанову № 78 від 12 травня 2024 р. про накладення стягнення. Позивач указав, що постанова прийнята з порушенням

строків застосування подібних господарських санкцій, відтак підлягає скасуванню.

Під час розгляду справи встановлено, що НБУ здійснив документальну перевірку дотримання вимог законодавства про захист прав споживачів при наданні фінансових послуг у ПАТ «КБ «Комерцбанк». За результатами перевірки 17 квітня 2024 р. складено акт № 000000114, яким встановлено, що ПАТ «КБ «Комерцбанк» при укладанні кредитного договору з гр. Макієнко С.О. від 19 червня 2022 р. допустило порушення вимог ч. 2 ст. 9 Закону України «Про споживче кредитування», а саме: перед укладенням договору у письмовій формі споживачу не надана інформація, необхідна для порівняння різних пропозицій кредитодавця.

На підставі складеного акта перевірки НБУ прийняв згадану постанову №78 від 12 травня 2024 р. про накладення стягнень, передбачених статтею 28 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», у розмірі 5 100 грн.

Оцініть правомірність постанови НБУ № 78 від 12 травня 2024 р. та аргументи ПАТ «КБ «Комерцбанк», викладені в позові.

Теми для написання рефератів та оглядів судової практики:

1. Ревізія як форма фінансового контролю.
2. Інвентаризація як форма фінансового контролю.
3. Аудит як різновид фінансового контролю.
4. Контроль за здійсненням господарської діяльності на фондовому ринку.
5. Правове становище Рахункової палати України як органу фінансового контролю.
6. Роль Аудиторської палати України у регулюванні аудиторської діяльності в Україні.
7. Роль саморегульвних організацій у контролі за здійсненням господарської діяльності на прикладі їх функціонування на фондовому ринку, у сфері аудиторської діяльності (поняття, завдання, правова база діяльності, порядок утворення, основні повноваження).
8. Актуальна судова практика з питань проведення планових заходів податкового контролю.
9. Актуальна судова практика з питань проведення позапланових заходів податкового контролю.
10. Актуальні питання проведення перевірок і ревізій органами Державної аудиторської служби.
11. Актуальні питання здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності Пенсійним фондом України.
12. Судова практика у справах зі спорів, що виникають під час державного фінансового контролю через проведення фінансового аудиту та інспектування.
13. Судова практика у справах зі спорів, що виникають при здійсненні перевірки дотримання вимог законодавства у сфері публічних

закупівель.

Інформаційні джерела:

1. Закон України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” від 26 січня 1993 р. // *Голос України*. – 1993. – 2 березня.
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1999. - № 29. – Ст. 238.
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. // *Урядовий кур'єр*. – 2001. - № 8. – 17 січня.
4. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 17 липня 2001 р. // *Відомості Верховної Ради*. - 2002. - № 1. – Ст. 1.
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. // *Урядовий кур'єр*. – 2003. - № 150. – 14 серпня.
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // *Офіційний вісник України*. - 2010. - № 92. – Ст. 3248.
7. Закон України «Про Рахункову палату» від 2 липня 2015 р. // *Відомості Верховної Ради*. – 2015. - № 36. – Ст. 360.
8. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 р. // *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 9. Ст. 50.
9. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2020. - № 25. – Ст. 171.
10. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» від 30 жовтня 1996 р. в редакції Закону України від 19 червня 2020 р. № 738-IX // *Офіційний вісник України*. - 2020. - № 67. – Ст. 2145.
11. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23 лютого 2006 р. в редакції Закону від 19 червня 2020 р. № 738-IX // *Офіційний вісник України*. – 2020. - № 67. – Ст. 2145.
12. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14 грудня 2021 р. // *Офіційний вісник України*. – 2022. - № 14. – Ст. 738.
13. Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2006 р. № 550 // *Офіційний вісник України*. - 2006. - № 16. – Ст. 1206.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» від 1 серпня 2013 р. № 631 //

- Офіційний вісник України. - 2013. - № 69. – Ст. 2532.
15. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю” від 23 жовтня 2013 р. № 805 // Урядовий кур’єр. – 2013. - №214.
 16. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537 // Офіційний вісник України. - 2015. - № 62. – Ст. 2028.
 17. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку надання державними органами та органами місцевого самоврядування, державними реєстраторами інформації про фінансові операції та їх учасників до Державної служби фінансового моніторингу” від 16 вересня 2015 р. № 708 // Урядовий кур’єр. – 2015. - № 174.
 18. Положення про Державну аудиторську службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43 // Урядовий кур’єр. – 2016. - № 25. – 9 лютого.
 19. Положення про Державну податкову службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227 // Офіційний вісник України. - 2019. - № 26. – Ст. 900.
 20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб’єктів господарювання» від 27 березня 2019 р. № 252 // Урядовий кур’єр. – 2019. - № 64.
 21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами Пенсійного фонду України» від 17 липня 2019 р. № 632 // Урядовий кур’єр. – 2019. - № 142.
 22. Постанова Кабінету Міністрів України „Деякі питання організації фінансового моніторингу” від 9 вересня 2020 р. № 850 // Урядовий кур’єр. – 2020. - № 185.
 23. Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб’єктами господарювання державного сектору економіки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1119 // Урядовий кур’єр. – 2022. - № 216.
 24. Порядок обліку платників податків і зборів, затверджений наказом Міністерством фінансів України від 9 грудня 2011 р. № 1588 // Урядовий кур’єр. – 2012. - № 3. – 6 січня.
 25. Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань, затверджене

- наказом Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 р. № 879 // Офіційний вісник України. - 2014. - № 91. – Ст. 2627.
26. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України „Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб’єкта господарювання державного сектору економіки” від 2 березня 2015 р. № 205 // Офіційний вісник України. - 2015. - № 24. - Ст. 691.
 27. Порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 2 червня 2015 р. № 524 // Офіційний вісник України. - 2015. - № 57. – Ст. 1873.
 28. Порядок застосування адміністративного арешту майна платника податків, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 14 липня 2017 р. № 632 // Офіційний вісник України. – 2017. - № 72. – Ст.2222.
 29. Наказ Державної податкової служби України «Про затвердження Зразка форми акта (довідки) документальної планової/позапланової виїзної перевірки податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, та Методичних рекомендацій щодо оформлення матеріалів документальних перевірок» від 25 лютого 2021 р. № 244 // <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0244912-21#Text>.
 30. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми акта (довідки) про результати перевірки контролюючої особи з вимогами до його (її) складення» від 11 січня 2023 р. № 16 // Офіційний вісник України. – 2023. - № 28. – Ст. 1587.
 31. Методика проведення перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та військового збору, затверджена наказом Державної податкової служби України від 4 травня 2023 р. № 322 // <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0322912-23#Text>.
 32. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у спорах, пов’язаних зі здійсненням державного фінансового контролю. Рішення, внесені до ЄДРСР, за період із 1 січня 2020 року по 1 вересня 2022 року / Упоряд.: правове управління (І) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. К., 2022. – 54 с. // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KAS_derj_fin_kontr_2022_2022.pdf.
 33. Апанасенко К.І. Державне регулювання та нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності: навч. посіб. / К.І. Апанасенко; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 275 с.
 34. Дмитренко Е.С. Становлення та розвиток інституту електронної

- податкової перевірки суб'єктів господарювання в Україні / Е.С. Дмитренко // Економіка та право. – 2022. - № 1. – С. 79—82.
35. Желтобрюх І. Розвиток практики в податкових спорах: знакові рішення КАС ВС у 2023-2024 роках (презентація судді Верховного Суду, 2024 рік) / І.Л. Желтобрюх // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_znakovi_rish_KAS_VS_2023_2024.pdf.
36. Желтобрюх І.Л. Правові наслідки порушення процедури податкових перевірок у практиці Верховного Суду (презентація судді Верховного Суду, 2021 рік) / І.Л. Желтобрюх // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Zheltobryuh_2021_09_22.pdf.
37. Коваленко Ю.М., Яценко І.В. Ризики на ринку інвестиційних послуг і провадження державного нагляду (контролю) / Ю.М. Коваленко, І.В. Яценко // Фінансові дослідження. – 2019. - № 2 (7).
38. Пухальський В.В. Теоретичні аспекти податкового контролю / В.В. Пухальський // Молодий вчений. – 2022. - № 1 (101). – С. 32-36.
39. Хмельков А.В. Державний фінансовий контроль: Підручник / А.В. Хмельков. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 228 с. // https://www.researchgate.net/profile/Andrii-Khmelkov/publication/321685251_Derzavnij_finansovij_kontrol_Pidrucnik/links/5a2ad34e0f7e9b63e538c592/Derzavnij-finansovij-kontrol-Pidrucnik.pdf.
40. Якимчук І. М. Державний фінансовий контроль в Україні та перспективні напрями його вдосконалення / І. М. Якимчук // Економіка та держава. - 2021. - № 7. – С. 34 - 39.
41. Янчева Л.М., Наумова Т.А., Нестеренко І.В., Акімова Н.С. Навчальний посібник з дисципліни "Податковий контроль" для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування". Електр. видання, 2021. – 243 с. // https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/11557/1/podatkovyyu_kontrol_NP_2021.pdf.

Семінарське заняття 6. Правові основи стандартизації й підтвердження відповідності

Теоретичні питання для обговорення:

1. Міжнародно-правові основи технічного регулювання у сфері господарювання.
2. Основні засади правового регулювання стандартизації та підтвердження відповідності в ЄС.
3. Загальні засади технічного регулювання у сфері господарювання в Україні.
4. Система нормативно-правових актів у сфері технічного регулювання.
5. Правове регулювання стандартизації в Україні.

6. Поняття, ознаки, мета та порядок розробки технічних регламентів.
7. Підтвердження відповідності. Процедури оцінки відповідності.
8. Сертифікація як одна з процедур оцінки відповідності.
9. Права та обов'язки виробників і розповсюджувачів (постачальників) харчової та нехарчової продукції.
10. Державний ринковий нагляд і контроль нехарчової та харчової продукції.
11. Господарсько-правова відповідальність за правопорушення у сфері забезпечення якості та безпечності продукції.

Практичні завдання:

Задача 1. Згідно з якими процедурами, в якому порядку виробники холодильників і пральних машин, телевізорів повинні підтверджувати відповідність вказаних виробів вимогам Технічного регламенту з електромагнітної сумісності обладнання? Чи обов'язковим для виробників цих виробів є застосування зазначеного Технічного регламенту? Відповідь обґрунтувати.

Задача 2. Законодавством визначені вимоги для енергетичного маркування холодильників і пральних машин. На яких саме суб'єктів – виробників чи продавців указаних виробів – покладено обов'язок енергетичного маркування виробів?

Задача 3. Приватне підприємство „Житомир-бавовна”, зареєстроване в м.Житомирі, займається виготовленням жіночого і чоловічого одягу з бавовни, вовни, шовку, кашеміру.

Якою мовою повинно ПП „Житомир-бавовна” здійснювати маркування своїх виробів? Чи має підприємство зазначати відсотковий вміст текстильних волокон під час маркування шовкових блузок, вовняних костюмів?

Задача 4. Фізична особа - підприємець К. та ТОВ „Сяйво” уклали договір поставки 100 шт. світильників, в якому містилося посилення на відповідний національний стандарт України. Однією з вимог цього стандарту передбачалося використання складника лише певної моделі. На момент укладення договору ТОВ „Сяйво” уже мало в наявності складники іншої моделі. Довідавшись про те, що стандарти застосовуються на добровільних засадах, ТОВ „Сяйво” виготовило і поставило обумовлену кількість світильників з використанням тих складників, які в них були в наявності. Виявивши невідповідність поставленої продукції вимогам національного стандарту, ФОП К. відмовився прийняти і оплатити її.

Вирішіть спір. В яких випадках застосування стандартів чи їх окремих положень стає обов'язковим?

Задача 5. У серпні поточного року громадянин Т. придбав в універмазі за зниженою ціною телевізор випуску семирічної давності, який не був у використанні і не мав встановленого терміну придатності. На початку наступного року під час чергового включення телевізор вибухнув, унаслідок чого було пошкоджено особисте майно Т. на суму 20 тис. грн. З ініціативи потерпілого було проведено технічну експертизу телевізора, яка встановила наявність конструктивних недоліків товару. Т. звернувся до виробника телевізора з вимогою відшкодувати заподіяну йому шкоду. Виробник відмовив Т. у відшкодуванні.

Надайте правовий аналіз ситуації.

Задача 6. Посадові особи регіонального управління Держпродспоживслужби України на підставі відповідного наказу та направлення на перевірку провели планову виїзну перевірку характеристик продукції – дитячого одягу у розповсюджувача продукції.

Під час проведення перевірки управління здійснило дослідження продукції, за результатами якого склало акт перевірки характеристик продукції, в якому констатовано порушення Закону України "Про загальну безпечність нехарчових продуктів", положень Державних санітарних норм та правил "Матеріали та вироби текстильні, шкіряні і хутрові. Основні гігієнічні вимоги", затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.12.2012 року № 1138, деяких ДСТУ. Висновки про те що, дитячий одяг становить ризик для споживачів, зроблені за результатами візуального огляду етикеток на товарі. Управління не відбирало зразки продукції та не проводило експертизу (випробування) зразків продукції.

На підставі вказаного акту перевірки управління прийняло рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, яким заборонило надання вказаної продукції на ринку.

Оцініть правомірність дій і рішень управління Держпродспоживслужби в описаній ситуації.

Завдання:

Завершіть речення, покликаючись на норми чинного законодавства:

1. Знак відповідності технічним регламентам повинен наноситися...
2. У разі порушення процедури у сфері стандартизації заінтересована сторона має право звернутися з апеляцією...
3. Суб'єкти господарювання за порушення законодавства в галузі стандартизації несуть таку відповідальність...
4. Нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов'язані з ними процеси та методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, додержання яких є обов'язковим, називається...
5. Застосування стандартів у сфері господарювання є обов'язковим для...

Підготувати доповідь на тему:

1. Основні новели законодавства, передбачені Законом України “Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів” від 6 грудня 2018 р.
2. Основні новели законодавства, передбачені Законом України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» від 18 травня 2017 р.
3. Основні новели Закону України «Про захист прав споживачів» від 10 червня 2023 р.

Теми для написання рефератів та оглядів судової практики:

1. Основні новели законодавства, передбачені Законом України “Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів” від 6 грудня 2018р.
2. Новели Закону України «Про матеріали і предмети, призначені для контакту з харчовими продуктами» від 3 листопада 2022 р.
3. Технічне регулювання у сфері реалізації сільськогосподарської продукції.
4. Правові засади організації метрології і метрологічної діяльності в Україні.
5. Системи управління та контролю якості товарів: поняття, правова основа, функціонування в Україні.

Інформаційні джерела:

1. Закон України “Про захист прав споживачів” від 12 травня 1991 р. // *Голос України*. - 1991. - 8 червня.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // *Голос України*. – 2003. - № 49 - 50.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // *Голос України*. 2003. № 45-48.
4. Закон України „Про загальну безпечність нехарчової продукції” від 2 грудня 2010 р. // *Урядовий кур’єр*. – 2011. - № 4. – 12 січня.
5. Закон України „Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції” від 2 грудня 2010 р. // *Голос України*. – 2011. - № 1. – 5 січня.
6. Закон України “Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції” від 19 травня 2011 р. // *Відомості Верховної Ради України*. - 2011. - № 47. - Ст. 531.
7. Закон України “Про стандартизацію” від 5 червня 2014 р. // *Урядовий кур’єр*. – 2014. - № 121. – 9 липня.
8. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 5 червня 2014 р. // *Відомості Верховної Ради*. – 2014. - № 30. – Ст. 1008.
9. Закон України „Про основні принципи та вимоги до безпечності та

- якості харчових продуктів” від 23 грудня 1997 р. в редакції від 22 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 19. - Ст.98.
10. Закон України “Про технічні регламенти та оцінку відповідності” від 15 січня 2015 р. // Урядовий кур’єр. – 2015. - № 35. – 25 лютого.
 11. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров’я та благополуччя тварин» від 18 травня 2017 р. // Відомості Верховної Ради. - 2017. - № 31. - Ст. 343.
 12. Закон України “Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів” від 6 грудня 2018 р. // Офіційний вісник України. - 2019. - № 13. - Ст. 464.
 13. Закон України «Про матеріали і предмети, призначені для контакту з харчовими продуктами» від 3 листопада 2022 р. // Офіційний вісник України. - 2022. - № 92. – Ст. 5704.
 14. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання відшкодування суб’єктом господарювання вартості відібраних зразків нехарчової продукції та проведення їх експертизи (випробування)» від 31 серпня 2011 р. № 921 // Урядовий кур’єр. – 2011. - № 163.
 15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення контролю стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів» від 5 жовтня 2011 р. № 1017 // Урядовий кур’єр. – 2011. - № 193. – 19 жовтня.
 16. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Технічного регламенту з електромагнітної сумісності обладнання” від 16 грудня 2015р. № 1077 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1077-2015-%D0%BF#Text>.
 17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд» від 28 грудня 2016 р. № 1069 // Урядовий кур’єр. – 2016. - № 113. – 20 червня.
 18. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Технічного регламенту назв текстильних волокон і відповідного етикетування та маркування вмісту складників сировинного складу текстильних виробів» від 28 липня 2020 р. № 1408 // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0935-20?find=1&text=%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA#w1_1.
 19. Наказ Міністерства енергетики України «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування енергоспоживчої продукції» від 27 квітня 2022 р. № 164 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0615-22#Text>.
 20. Апанасенко К.І. Державне регулювання та нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності: навч. посіб. / К.І. Апанасенко ; Міністерство освіти і науки України, Чернігівський національний технологічний університет. - Чернігів : ЧНТУ, 2018. - 275 с.
 21. Безух О. Технічне регулювання у сфері господарювання / О. Безух //

- Право України. - 2018. - № 5. - С. 30 - 45.
22. Букреєва О.С. Вибір модулів під час оцінки відповідності продукції вимогам технічних регламентів / О.С. Букреєва // Технічне регулювання, метрологія та інформаційні технології: європейський вектор: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 11-12 жовтня 2018 р.) / ред. Л. В. Коломієць, Г. Д. Братченко, В. Д. Постоварова; Одеська державна академія технічного регулювання та якості. – Одеса, Бондаренко М. О., 2018. – С. 20 – 22.
 23. Загальне управління якістю / О.В. Нанка, Р.В. Антощенко, В.М. Кісь, І.О. Листопад, Н.І. Моїсєєва, І.В. Галич, А.О. Никифоров. – Х.: ХНТУСГ, 2019. – 205 с.
 24. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г., Юринець О.В., Логвиненко Р.Л. Оцінка відповідності стандартам якості у Європейському Союзі / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. В. Юринець, Р. Л. Логвиненко // Менеджмент та підприємництво в Україні. – 2019. – Вип. 1. – С 106–113.
 25. Павлюченко Ю.М. Господарсько-правове забезпечення аграрного ринку: дис...д-ра юрид.наук (12.00.04) / Ю.М. Павлюченко; ДУ «Ін-т екон.-прав. досліджень НАН України імені В.К. Мамутова». — К., 2021. – С. 242 – 256.
 26. Резнікова В.В., Кравець І.М. Системи управління та контролю якості товарів / В.В. Резнікова, І.М. Кравець // Економіка та право. – 2022. - № 1. – С. 3-18.
 27. Технічне регулювання, метрологія, якість, інформаційні та транспортні технології: матеріали Дванадцятій Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів. (Одеса, 03- 04 червня 2021 р.) / ред. М. О. Манзарук. – Одеса: ДУІТЗ, 2021. – 133 с.

Семінарське заняття 7. Державна підтримка підприємництва

Теоретичні питання для обговорення:

1. Поняття й ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання. Загальні положення про державну підтримку підприємництва в Україні.
2. Державна підтримка (субсидування) економіки за нормами СОТ.
3. Основні положення про субсидування підприємців за правом Європейського Союзу.
4. Класифікація заходів державної допомоги підприємству в Україні.
5. Характеристика основних форм державної допомоги суб'єктам господарювання.
6. Державна підтримка галузі сільського господарства.
7. Державна підтримка розвитку цифрової економіки в Україні.

Завдання:

Знайдіть актуальний грант для започаткування бізнесу в галузі господарювання, що Вас найбільше цікавить. Які документи необхідно подати для його отримання? В якому порядку варто готувати ці документи, які дії вчинити для оформлення заявки на отримання цього гранту?

Теми для написання рефератів та оглядів судової практики:

1. Державна підтримка галузі кінематографії.
2. Державна підтримка книговидавничої справи в Україні.
3. Реформа державної підтримки креативних галузей економіки в останнє десятиліття в Україні.
4. Державна підтримка галузі тваринництва в Україні.
5. Державна підтримка галузі рослинництва в Україні.
6. Правова політика держави Україна у сфері альтернативної енергетики.
7. Сільськогосподарська дорадча служба як один із механізмів підтримки сільського господарства.
8. Податкові пільги як форма державної підтримки підприємництва в Україні: реалії та перспективи.
9. Комерційна дипломатична та інформаційна підтримка суб'єктів господарювання: український та зарубіжний досвід.
10. Порядок надання фінансової підтримки фермерським господарствам.
11. Правові основи боротьби з наданням незаконної державної допомоги та неналежним використанням державної допомоги суб'єктам господарювання.
12. Проблеми державної підтримки інноваційної діяльності в Україні.
13. Державна підтримка суб'єктів підприємництва за договорами фінансового лізингу.
14. Судова практика у спорах, що виникають з приводу надання державної допомоги суб'єктам господарювання.
15. Причини і способи боротьби з корпоративним рейдерством.
16. Правові проблеми боротьби з рейдерством у сфері господарювання.
17. Організація правової роботи щодо запобігання та усунення рейдерських захоплень підприємств.

Інформаційні джерела:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 47. — Ст. 646.
2. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16 липня 1999 р. (в редакції Закону від 12 січня 2006 р.) // Офіційний вісник України. — 2006. - № 5. — Ст. 207.
3. Закон України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» від 7 лютого 2002р.

- // Голос України. – 2002. – 15 березня. - № 49.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. // Офіційний вісник України. – 2002. - № 31. – Ст. 1447.
 5. Закон України «Про зерно і ринок зерна в Україні» від 4 липня 2002 р. // Офіційний вісник України. - 2002. - № 31. – Ст. 1446.
 6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 49 - 50.
 7. Закон України „Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні” від 6 березня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003. - № 14. – Ст. 606.
 8. Закон України „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність” від 17 червня 2004 р. // Офіційний вісник України. - 2004. - № 28. – Ст. 1851.
 9. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 49. – Ст. 527.
 10. Закон України „Про наукові парки” від 25 червня 2009 р. // Урядовий кур’єр. – 2009. - № 140. – 5 серпня.
 11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. - 2010. - № 92. – Ст. 3248.
 12. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 8 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - № 19-20. - Ст.166.
 13. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22 березня 2012 р. // Урядовий кур’єр. – 2012. - № 85. – 16 травня.
 14. Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради. – 2013. - № 24. – Ст. 243.
 15. Закон України “Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції” від 16 жовтня 2012 р. // Відомості Верховної Ради. - 2013. - № 47. – Ст. 656.
 16. Закон України “Про державну допомогу суб’єктам господарювання” від 1 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 34. - Ст. 1173.
 17. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. // Відомості Верховної Ради. – 2016. - № 3. - Ст. 25.
 18. Закон України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» від 20 грудня 2016 р. // Відомості Верховної Ради. – 2017. - №4. – Ст. 43.
 19. Закон України «Про Український культурний фонд» від 23 березня 2017р. // Відомості Верховної Ради. – 2017. - № 19. – Ст. 238.
 20. Закон України “Про державну підтримку кінематографії в Україні” від 23 березня 2017 р. // Відомості Верховної Ради. - 2017. - № 20. - Ст. 240.
 21. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» від 17 грудня 2020 р. // Урядовий кур’єр. – 2021. - № 33. – 18 лютого.
 22. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в

- Україні» від 15 липня 2021 р. // Урядовий кур'єр. – 2021. — № 164. – 27 серпня.
23. Закон України «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» від 4 листопада 2021 р. // Відомості Верховної Ради. – 2022. - № 6. – Ст. 42.
 24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо залучення державою або під державні гарантії іноземних кредитів і надання державних гарантій» від 11 липня 2001 р. № 787 // Офіційний вісник України. - 2001. - № 28. – Ст. 1249.
 25. Порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються на придбання вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу та заходи з операціями фінансового лізингу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1904 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 51. – Ст. 2679.
 26. Статут Державної інноваційної фінансово-кредитної установи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007р. № 1007 // Офіційний вісник України. - 2007. - № 59. – Ст. 2348.
 27. Порядок відбору інвестиційних проектів, для реалізації яких надається державна підтримка, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2010 р. № 860 // Офіційний вісник України. – 2010. - № 71. – Ст. 2560.
 28. Порядок надання місцевих гарантій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2012 р. № 541 // Урядовий кур'єр. – 2012. — № 108. – 19 червня.
 29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць» від 31 січня 2018 р. № 33 // Урядовий кур'єр. – 2018. — №34. – 3 лютого.
 30. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018р. № 106 // Офіційний вісник України. – 2018. - № 22. – Ст. 728.
 31. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 107 // Офіційний вісник України. – 2018. - № 22. – Ст. 729.
 32. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання сімейним фермерським господарствам додаткової фінансової підтримки через механізм доплати на користь застрахованих осіб - членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 22 травня 2019р. № 565 // Офіційний вісник України. – 2019. - № 54. – Ст. 1876.

33. Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва за договорами фінансового лізингу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 // Урядовий кур'єр. – 2020. — № 17. – 29 січня.
34. Порядок ведення та адміністрування Державного аграрного реєстру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 2 червня 2021р. № 573 // Офіційний вісник України. – 2021. - № 46. – Ст. 2869.
35. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації положень Закону України “Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні”» від 29 грудня 2021 р. № 1445 // Урядовий кур'єр. – 2022. — № 7. – 14 січня.
36. Порядок надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 331 // Офіційний вісник України. – 2022. - № 44. – Ст. 2394.
37. Порядок надання роботодавцям компенсацій за працевлаштування зареєстрованих безробітних, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10 лютого 2023 р. № 124 // Урядовий кур'єр. – 2023. — № 33. – 16 лютого.
38. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання роботодавцям компенсації єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за працевлаштування на нові робочі місця» від 18 квітня 2023 р. № 338 // Урядовий кур'єр. – 2023. — № 80. – 21 квітня.
39. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та для підтримки середнього та малого підприємництва» від 18 квітня 2023 р. № 348 // Урядовий кур'єр. – 2023. — № 82. – 25 квітня.
40. Порядок, форми та вимоги щодо подання Антимонопольному комітету України інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання, затверджений розпорядженням Антимонопольного комітету України від 28 грудня 2015 р. № 43-рп // Офіційний вісник України. – 2016. - № 12. – Ст. 528.
41. Розпорядження Антимонопольного комітету України «Про затвердження Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги» від 4 березня 2016 р. № 2-рп // Офіційний вісник України. – 2016. - № 31. – Ст.1251.
42. Порядок розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затверджений розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 р. № 8-рп // Офіційний вісник України. – 2016. - № 40. – Ст. 1530.
43. Постанова правління НБУ «Про затвердження Положення про

- ліцензування Експортно-кредитного агентства та умови провадження ним діяльності із страхування, перестраховування, надання гарантій та внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 6 січня 2023 р. № 1 // Офіційний вісник України. – 2023. - № 7. – Ст. 590.
44. Баклан О. Про державне сприяння залученню інвестицій у сферу підприємництва: окремі питання / О. Баклан // Публічне право. – 2019. - №3 (35). - С. 22-29.
 45. Булейко О. Кримінально-правовий аспект захисту агробізнесу. Аграрне рейдерство: наслідки та протидія (презентація судді Верховного Суду, 2024р.) / О. Булейко // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_agrarne_reiderstvo.pdf.
 46. Державна допомога суб'єктам господарювання: посібник для суддів. Упоряд. В.Брадеуцану, Н. Шукліна, О. Коптева. – Національна школа суддів, Європейський банк реконструкції і розвитку, 2021. – 40 с. // http://nsj.gov.ua/files/1643191649Handbook%20on%20State%20Aid_Final.pdf.
 47. Ільчук О.М. Державна підтримка сільського господарства в Україні / О.М. Ільчук // Економіка АПК. – 2019. - № 2. – С. 93 – 98.
 48. Кулик О.І. Господарсько-правове забезпечення стимулювання виробництва енергії з використанням альтернативних джерел: автореф. дис... канд. юрид. наук (12.00.04) / О. І. Кулик; Донец. нац. ун-т імені Василя Стуса. — Вінниця, 2019. – 21 с.
 49. Ліллемяе О.Е. Господарсько-правове забезпечення державної допомоги суб'єктам господарювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / О.Е. Ліллемяе; НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж. – К., 2017. – 20 с.
 50. Мельник Т.Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану / Т. Ю. Мельник // Економіка, управління та адміністрування. – 2022. - № 2 (100). – С. 3–11.
 51. Нестерова С.В., Копча В.В., Михальчинець Г.Т. Державна підтримка малого та середнього бізнесу в сучасних умовах / С.В. Нестерова, В.В. Копча, Г.Т. Михальчинець // Економічний вісник університету – 2020. – Вип. 46. – С. 127 – 132.
 52. Павлюченко Ю.М. Господарсько-правове забезпечення аграрного ринку: дис... д-ра юрид. наук (12.00.04) / Ю.М. Павлюченко; ДУ «Ін-т екон.-прав. досліджень НАН України імені В.К. Макутова». — К, 2021. – 470 с.
 53. Педченко Н.С. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в умовах євроінтеграційних процесів України: монографія / Педченко Н.С., Стрілець В.Ю. – Полтава: ПУЕТ, 2022. – 250 с. // <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/11897/3/216-1985.pdf>.
 54. Русанюк В.В. Державна підтримка розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки / В.В. Русанюк // Економіка АПК. – 2020. - № 7. – С. 84 – 93.

55. Солоненко Ю., Панасюк П. Державна підтримка та стимулювання бізнесу України в умовах війни / Ю. Солоненко, П. Панасюк // Галицький економічний вісник. – 2023. - № 3 (82). – С. 190 – 200.
56. Шебаніна О.В., Купчишина О.А. Державна підтримка інноваційного розвитку аграрного сектору України / О.В. Шебаніна, О.А. Купчишина // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”. – 2020. - №2. – С. 340 – 352.

3 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Цілі, сфери (об'єкти), принципи державного регулювання економіки.
2. Поняття організації та управління господарської діяльності.
3. Суть і класифікація методів державного регулювання економіки.
4. Державне регулювання господарської діяльності і права людини. Керівні принципи ОЕСР з відповідального ведення бізнесу (ОЕСР, 1976 рік).
5. Саморегулювання господарської діяльності: поняття, правове регулювання в Україні.
6. Категорія правового господарського порядку: основні наукові підходи.
7. Поняття і склад організаційно-господарських правовідносин.
8. Об'єкти і предмети, суб'єкти організаційно-господарських правовідносин.
9. Поняття й особливості змісту організаційно-господарських правовідносин.
10. Класифікація організаційно-господарських правовідносин.
11. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління господарською діяльністю.
12. Поняття легалізації господарської діяльності. Етапи створення суб'єктів господарювання.
13. Характеристика основних етапів створення суб'єктів господарювання.
14. Поняття і види установчих документів суб'єктів господарювання. Вимоги до установчих документів суб'єкта господарювання.
15. Загальна характеристика державної реєстрації створення суб'єктів господарювання (поняття, мета, принципи, правове регулювання, суб'єкти, строки).
16. Порядок державної реєстрації створення господарських організацій.
17. Державна реєстрація фізичної особи-підприємця. Порядок електронної реєстрації підприємців.
18. Державна реєстрація припинення господарських організацій.
19. Державна реєстрація припинення господарської діяльності фізичної особи-підприємця.
20. Правові засади та порядок постановки суб'єктів господарювання на облік в органах Державної податкової служби України, Пенсійного фонду України, органах державної статистики.
21. Підстави добровільного й примусового припинення діяльності суб'єктів господарювання.
22. Основні етапи реорганізації суб'єктів господарювання.
23. Основні етапи ліквідації суб'єктів господарювання.
24. Поняття, призначення і правовий режим функціонування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.
25. Загальні положення про ліцензування господарської діяльності.
26. Підстави й порядок анулювання ліцензії суб'єкта господарювання.

27. Відповідальність за здійснення господарської діяльності з порушеннями у сфері легалізації господарської діяльності.
28. Законодавство про адміністративні послуги та адміністративну процедуру: основні положення.
29. Поняття й особливості дозвільних відносин у сфері господарської діяльності.
30. Система дозвільного законодавства у сфері господарської діяльності.
31. Принципи дозвільної системи у сфері господарської діяльності.
32. Загальний порядок видачі документів дозвільного характеру.
33. Основні підстави відмови у видачі документів дозвільного характеру.
34. Основні підстави анулювання документів дозвільного характеру.
35. Порядок отримання дозволів від органів державного нагляду у сфері пожежної безпеки.
36. Порядок отримання дозволів від органів нагляду за охороною праці.
37. Міжнародно-правові основи технічного регулювання у сфері господарювання.
38. Основні тенденції розвитку системи технічного регулювання в Європейському Союзі.
39. Правова база технічного регулювання у сфері господарювання в Україні, класифікація відповідних нормативно-правових актів.
40. Загальні засади технічного регулювання у сфері господарювання в Україні.
41. Загальні положення про стандартизацію в Україні: поняття, види, об'єкти стандартизації. Види нормативних документів зі стандартизації.
42. Процедури оцінки відповідності: поняття, види, правове регулювання і загальний порядок застосування. Знак відповідності технічним регламентам.
43. Господарсько-правова відповідальність за правопорушення у сфері забезпечення якості та безпечності продукції.
44. Державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції.
45. Система заходів по забезпеченню безпеки та якості харчової продукції.
46. Поняття, форми, об'єкти, предмет господарського контролю (нагляду). Суб'єкти господарського контролю (нагляду).
47. Загальні правила проведення перевірок суб'єктів господарювання.
48. Особливості правового регулювання фінансового контролю.
49. Поняття, суб'єкти фінансового контролю.
50. Функції фінансового контролю. Принципи фінансового контролю.
51. Види, форми і методи фінансового контролю.
52. Правові засади здійснення заходів державного нагляду (контролю) за додержанням податкового законодавства.
53. Підстави й порядок проведення документальних планових перевірок органами Державної податкової служби.
54. Підстави й порядок проведення документальних позапланових перевірок органами Державної податкової служби.

55. Підстави й порядок проведення фактичних і камеральних перевірок органами Державної податкової служби.
56. Фінансовий контроль, що здійснюється органами Державної аудиторської служби України.
57. Державний нагляд (контроль) з питань дотримання законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки.
58. Правове регулювання державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення.
59. Система державного архітектурно-будівельного контролю.
60. Поняття й ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання.
61. Загальні положення про державну підтримку підприємництва в Україні.
62. Державна підтримка (субсидування) економіки за нормами СОТ.
63. Основні положення про субсидування підприємців за правом Європейського Союзу.
64. Класифікація заходів державної допомоги підприємству в Україні.
65. Характеристика основних форм державної допомоги суб'єктам господарювання.
66. Податкові пільги як різновид державної допомоги суб'єктам підприємництва.
67. Державна підтримка галузі сільського господарства.
68. Державна підтримка розвитку цифрової економіки в Україні.
69. Державна підтримка підприємництва в сучасних обставинах військового стану в Україні.